

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ 1ῃ ΚΑΙ ΤΗ 15ῃ ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Διευθυντὴς καὶ ὑπεύθυνος Συντάκτης **ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ** Καθηγητὴς

Συνδρομὴ ἑτησία ἐν Κρήτῃ..... Δρ. χρ. 5 —
 » ἑξάμηνος » » » 2·50
 » τρίμηνος » » » 1·50
 Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν προστίθεται ἑτησίως Δρ. χρ. 1.—

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
 Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ ἀποστολαὶ ἀπευθύνονται
 τῇ Διευθύνσει, ὁδὸς Μπέττολο Χανία
 ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

Περιεχόμενα: Ὁ Ἐθνικὸς στόλος. — Περί σχολικῶν ἐκδρομῶν ὑπὸ Π. Βαλάκη. — Ἡ ἐποπτικὴ διδασκαλία ὑπὸ Ν. Νιστεράκη. — Ἀρχαιολογικά. — Ἱστορικά. — Γραφομένη γλῶσσα ὑπὸ Ζ. — Γενικοὶ ὑγιεινοὶ κανόνες τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ὑπὸ Ν. Φουντουλάκη. — Ἑρμηνεῖα τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ Χ. Τσεπετάκη. — Διδακτικὰ συνέδρια. — Ποικίλα.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι ἡ ἐπίσημος Ἑλλὰς ἀνέλαβε τὴν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου ἐπὶρρωσιν τῶν κατὰ θάλασσαν Ἐθνικῶν Δυνάμεων, ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ καταληφθέντες, συνέστησαν πρὸς συλλογὴν ἐράνων Ἀκαδημειῶν ταμεῖον καὶ διὰ τοῦ πρυτάνεως ἀποταθέντες εἰς τὰ ἀπανταχοῦ Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια ζητοῦσι καὶ τούτων τὰς εἰσφοράς ὑπὲρ τοῦ πατριωτικοῦ ἔργου. Ἡ παρ' ἡμῖν Ἀνωτέρα Διεύθυνσις τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀπηύθυνεν ἐπὶ τούτῳ θερμὴν ἐγκύκλιον πρὸς τὰ Ἐκπαιδευτήρια τῆς νήσου· ὁ δὲ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς κ. Ι. Περγικάρης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα γενομένου ἐν Χανίοις διδασκαλικοῦ Συνεδρίου συνέστησε τοῖς συνηθροισμένοις διδασκάλοις τὴν μεγάλην τῆς εἰσφοράς ταύτης ἐθνικὴν σημασίαν διὰ τῶν ἑξῆς:

Κύριοι διδάσκαλοι!

Ὀλίγας λέξεις αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ σὰς εἴπω πρὸς διασάφησιν τοῦ περιεχομένου νέωσι ἀπευθυνθείσης πρὸς Ὑμᾶς ἐγκυκλίου ὑπὸ τῆς Ἀνωτ. Διευθύνσεως τῆς Ἐκπαιδεύσεως:

Τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν μετὰ τὰ ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου ἀτυχήματα συναισθάνεται ὅτι ἔχει καθήκον νὰ περισυλλέξῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις, ἰδίᾳ τὰς κατὰ θάλασσαν, ἵνα ἐν προσεχεῖ εὐκαιρίᾳ δυνηθῇ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἀκρασίαν τὴν ἐθνικὴν τιμὴν, ἥτις δὲν ἐξῆλθεν ὅλως ἀλώθητος ἐκ τῶν τελευταίων συμφορῶν. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἔθνους συντόνως ἐπελάβετο τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἐθνικοῦ στόλου καὶ ἰδιωτικαὶ δὲ εἰσφοραὶ ἤρξαντο ἤδη ἐπικουροῦσαι τῷ Κυβερνητικῷ ἔργῳ.

Ἀλλὰ τὸ φωτεινότερον καὶ μᾶλλον εὐελπίσμετον τῆς ἐθνικῆς ταύτης δράσεως ἐκπέμπει τὰς θερ-

μαντικὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ φυτωρίου τῶν Μουσῶν. Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἐνθα ἐκ πάσης γῆς Ἑλληνικῆς, ἐλευθέρας τε καὶ ὑποδούλου, συνέρχεται ἡ εὐελπὶς τοῦ ἔθνους νεότης, ἵνα μετὰ τοῦ φωτός τῆς ἐπιστήμης συμπαραλάβῃ καὶ μετὰ δόσιν εἰς πᾶσαν γωνίαν Ἑλληνικὴν καὶ τὸ ἱερὸν πυρ τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν καὶ πόθων, τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἀξίως τοῦ πανελληνίου προσρισμοῦ αὐτοῦ, ἐνεκοιλώθῃ ἐνθουσιῶδως τὴν ἰδέαν τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἐθνικοῦ στόλου καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἐκαστοτε πρυτάνεως κατήρτισεν ἴδιον Ἀκαδημειῶν ταμεῖον, ὅπερ ἔχει ἤδη συλλέξει ἐκ συνδρομῶν τῶν φοιτητῶν κεφάλαιον ἐξ ἑνδεκα λαχειοφόρων ὁμολογιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, κατατεθειμένων ἐν τῇ αὐτῇ Τραπεζῇ.

Ἀλλ' ἡ φοιτητικὴ νεολαία θεωροῦσα τὸ ἔργον αὐτῆς ἀτελὲς ἐὰν μὴ καταστήσῃ συμμετόχους αὐτοῦ καὶ τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ σχολεῖα τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ἀπευθύνει ἐγκύκλιον πρὸς τὴν μαθητιῶσαν Ἑλληνικὴν νεολαίαν, «τοὺς συναδέλφους τῆς αὔριου» ὡς ὀνομάζει αὐτοὺς, ἐπικαλούμενη καὶ τούτων τὰς εἰσφοράς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου σκοποῦ. Τοιαύτην ἐπὶ κλησιν ποιομένη ἡ φοιτητικὴ νεολαία πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Πανελληνίου, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ λησμονήσῃ, ὅτι ἡ Κρητικὴ νεολαία εὐλόγως ἀξιεῖ νὰ τάσσῃται ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ κατὰ πᾶσαν ἐθνικὴν καὶ πατριωτικὴν ἐνέργειαν; Ὁ Πρύτανης τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου δι' ἐγγράφου ἐπισήμου συνοδείων τὴν φοιτητικὴν ἐγκύκλιον ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι «καὶ ἡ μαθητιῶσα νεολαία τῆς Κρήτης θέλει συνεισφέρει τὸ καθ' ἑαυτὴν πρὸς ἐπίτευξιν σκοποῦ τόσο ἱεροῦ».

Ἡ Κρήτη, ἐλευθέρα σήμερον καὶ αὐτόνομος, δὲν λησμονεῖ βεβαίως ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐκτήσατο κατόπιν μακρῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν τοῦ Πανελληνίου· ἂν οὖν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας ζωήρως συνεκίνουν ἡμᾶς τὰ ἐκαστοτε παρουσιαζόμενα ἐθνικὰ ζητήματα, πόσω μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ μετέχωμεν ἐνεργῶς πάσης ἐθνικῆς ὑποθέσεως νῦν ὅτε αἱ χεῖρες δὲν εἶναι πλέον δεσμευμέναι καὶ τὰ αἰσθήματά μας ἀκωλύτως δύνανται νὰ ἐκδηλῶνται;

Ἡ ὕλική ἀρωγή, ἣν ἐκ τῶν ἐρείπιων προσφάτων ἐτι καταστροφῶν δυνάμεθα νὰ πέμψωμεν, βεβαίως δὲν θὰ εἶναι ἀνταξίᾳ τοῦ μεγάλου ἔργου· ἀλλὰ προ-

νοῦμεν ὅτι ἡ σημασία τῆς ἡμετέρας εἰσφορᾶς εἶναι μᾶλλον ἠθικὴ καὶ ἐθνικὴ.

Ἀναπτύξατε εἰς τοὺς μαθητάς σας καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς σχολικῆς περιφερείας σας τὸ καθήκον τὸ ὁποῖον ἔχει ἡ Κρήτη νὰ παρακολουθῇ μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τὰς τύχας τοῦ ἔθνους καὶ νὰ συντρέχῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τοῦ ἔθνους τὸ μεγαλεῖον. Ὁφελήθητε ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν ἵνα καὶ παιδαγωγικῶς ἐπιδράσῃτε ἐπὶ τῶν μαθητῶν σας διδάσκοντες αὐτοὺς τὴν ἐθνικὴν ἀλληλεγγύην ἣτις συνδέει ἡμᾶς πρὸς τὸ ὅλον ἔθνος, καὶ ὑπομνησκοντες πάντας ὅτι ἡ Κρήτη, καίτοι ἐλευθέρᾳ σήμερον καὶ αὐτόνομος, δὲν ἐφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ τέρμα τὸ ὁποῖον ἐπόθησαν καὶ ἐπεδίωξαν οἱ Πατέρες μας, ὅτι τῆς Κρήτης ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένα πρὸς τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τῆς ὅλης Ἑλλάδος!

ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Β'—Σπουδαιότης καὶ σημασία τῶν ἐκδρομῶν

Κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν εἰρημένα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνεγνωρίσθησαν αἱ ἐκδρομαὶ ὡς σπουδαῖος τῆς μορφώσεως παράγων συμμέτρως ἐπενεργῶν ἐπὶ τὸν ὅλον ἄνθρωπον. Οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει μορφωτικὸν μέσον ἐν ᾧ σῶμα καὶ πνεῦμα τσοῦτον νὰ ἁπτῶνται ἀλλήλων τσοῦτον νὰ προάγῃσι καὶ νὰ ἐμψυχῶσιν ἀλλήλα, ὅσον οἱ σχολικοὶ περίπατοι καὶ αἱ ἐκδρομαί.

1. Καὶ πρῶτον μὲν αὐταὶ οὖσαι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος εἶναι ἀναγκαῖοτατον συμπλήρωμα τοῦ διὰ τῆς γυμναστικῆς ἐπιδιωκομένου σκοποῦ· ἐνδυναμώνει τοὺς μῦς καὶ τὰ νεῦρα ἢ ἐν ἀναπεπταμένῳ ὀρίζοντι ἀπόλαυσις τῆς πρωινῆς δρόσου καὶ τῆς ἑσπερινῆς αὔρας· ἰσχυροποιεῖ τὸ σῶμα καὶ ἀναζωογονεῖ τὴν καρδίαν ἢ ἐν εὐθύμῳ ἀμίλλῃ ἀναρρίχῃσι εἰς τὰς κλιτύς τοῦ ὄρους ἢ ἐν φαίδρῳ δρόμῳ δι' αὐτῶν κατολισθησίς ἢ ὁ ἀνὰ τοὺς λειμῶνας περίπατος· ἐνισχύει τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ μέγιστα συμβάλλεται εἰς τὴν ὑγίειαν ἢ ἐν ὑπαίθρῳ μακρὰν τοῦ δωματίου διαμονὴν «ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων χρυαίρουσιν αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἕως ὅτου τὸ ἔρμα αὐτοῦ βυθισθῇ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ὠκεανοῦ».

2. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν μεγίστην σημασίαν ἔχουσιν αἱ ἐκδρομαί. Ἐν ᾧ ἐν τῷ σχολείῳ ὁ διδάσκαλος οἶσινε ἴσταται εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ μαθητοῦ, ἐν τῇ ἐκδρομῇ τοῦναντίον ἀναπτύσσεται μετὰ αὐτῶν ἀνεπιτήδευτος τις σχέσις καὶ οἰκειότης. Ἐν ταύτῃ ὁ μαθητὴς διαβλέπει μόνον τὸν σεβαστὸν αὐτοῦ φίλον καὶ τὸν συμμετοχὸν τῶν τέρψεων του· ὁ εὐθυμὸς δὲ κοινὸς βίος, ἡ ἀδιάλειπτος φροντίς τοῦ διδασκάλου περὶ τῶν μαθητῶν, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς τυχόν παρουσιαζόμενας δυσχερείας, ἡ κοινὴ χαρὰ διὰ τὴν ὑπερνήκησιν αὐτῶν, ἢ ἐκ τούτου πηγάζουσα πρόθυμος ὑπακοὴ εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ καθόλου ἡ φιλικὴ πρὸς ἀλλήλους ἀναστροφή διανοίγουσι τὴν καρδίαν τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον. Δι' αὐτῶν ἐθίζεται

ὁ μαθητὴς εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν σκέπτεται καὶ ἐνεργεῖ ὁ διδάσκαλος, οὕτως ὥστε πᾶσαν ψυχρότητα αὐτοῦ θεωρεῖ ἐπώδυνον ἑαυτοῦ ἀπ' ἐκείνου χωρισμόν, ὃν πολλαχῶς προσπαθεῖ νὰ ἀποφύγῃ.

3. Ὡς ἐξαιρετον δὲ μέσον πρὸς ἀνερευνήσιν τῶν φυσικῶν τῶν μαθητῶν προδιαθέσεων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν διδάσκαλον ὁ διάφορος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς τρόπος τῆς μετ' αὐτῶν ἀναστροφῆς. Ἐν τῇ καθημερινῇ διδασκαλίᾳ ὁ μαθητὴς περιοριζόμενος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς αὐστηρᾶς σχολικῆς πειθαρχίας δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παράσχῃ εἰς τὸν διδάσκαλον εὐκαιρίαν πρὸς τοιαύτας παρατηρήσεις. Ὡς ἐκ τούτου αἱ καθοδηγοῦσαι τὰς σκέψεις τοῦ μαθητοῦ ιδέαι καὶ τὰ ἐλατήρια τῶν πράξεων του μένουσι πολλάκις κεχυμμένα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ διδασκάλου. Μόνον αἱ σχολικαὶ ἐκδρομαὶ παρέχουσιν εἰς τὸν διδάσκαλον πλήρη τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσῃ τὸν παῖδα ἐλευθέρως τὰς διαθέσεις αὐτοῦ ἐκδηλοῦντα. Ἐν ταύταις ὁ παῖς αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀπηλλαγμένον τοῦ περιορισμοῦ τοῦ καθημερινοῦ βίου· ὡς ἐκ τούτου ἀνέρχονται εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ αἱ περιορισμέναι παραστάσεις καὶ ἰδίᾳ ἐκείναι μεθ' ὧν εἶναι συνδεδεμένοι αἱ μυχιαίταται αὐτοῦ κλίσεις· ἐνθαρρυντικὴ δὲ διάλεξις μετὰ τοῦ διδασκάλου ἀποβάλλει πάντα δισταγμὸν καὶ παρακινεῖ πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ διαθέσεων· τινὰς δὲ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ ἐκδηλοῦν ἐν τῇ μετὰ τῶν συμμαθητῶν ἀναστροφῇ καὶ ἐν τῇ συμμετοχῇ ἐν τοῖς παιγίοις. α' Ἐν τῇ ἐκδρομῇ, λέγει ὁ Jahn, διανοίγεται φανερώτερον εἰς τὸν διδάσκαλον ἡ νεανικὴ καρδία· αἱ σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα, αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ κλίσεις, τὰ πάθη καὶ τὰ νεανικὰ ὄνειρα τῶν μαθητῶν δὲν εἶναι διόλου μυστικά εἰς αὐτόν». Ἐν ταύταις λοιπὸν εἶναι πολλάκις δυνατόν τότε πρῶτον ἀκριβῶς νὰ γνωρίσῃ τοὺς μαθητάς του· περὶ πολλῶν εἶναι πιθανόν τότε νὰ διδῇ ὅτι ἔχει σχηματίσῃ ἐσφαλμένην γνώμην· ἐκεῖ π. χ. ἐνθα ἐνόμιζεν ἀληθῆ πρὸς τὸ καθήκον ἀρσιώσιν δυνατόν νὰ διακρίνῃ νῦν κολακείαν ἢ φιλοδοξίαν· ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε βραδύνουν δυνατόν νὰ γνωρίσῃ νῦν ὡς ἄγαν μετριόφροντα, καὶ ἄλλον νὰ νοήσῃ κομπάζοντα δι' ἀρετὰς ἃς δὲν ἔχει κ.τ.τ. Ἐν τῇ ἐκδρομῇ διακρίνονται λίαν εὐκόλως τὰ ἥπια, εὐγνώμονα, εὐπειθῆ καὶ προσεκτικὰ παιδιά ἀπὸ τῶν προπετῶν, ἐριστικῶν, ἀγνωμόνων καὶ ἀπειθῶν. Ἐκτὸς πολλῶν πραγμάτων, ἅτινα εὐαρέστως θὰ διαθέσωσι τὸν διδάσκαλον, καὶ πολλὰ ἀκόμη θὰ προσπέσωσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἅτινα θὰ τὸν δυσχερῆσωσιν. Ὑπάρχουσι π. χ. παιδιά τινὰ εἰς ἃ ἡ ὁδὸς φαίνεται λίαν στενὴ καὶ ἐπιλαμβάνονται πάσης εὐκαιρίας νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τοὺς ἀγρούς· ἄλλα δὲν δύναται νὰ παρέλθῃσι δεινὰ ὅλῳν τι χωρὶς νὰ διασείσωσι τὸν κορμὸν του, ἄλλα δὲ νομίζουσιν ὅτι οὐδὲν κακὸν εἶναι νὰ ἀποκόπτωσι τοὺς καρπούς τῶν ἐν τοῖς κήποις δένδρων καὶ νὰ δρέπωσι τὰ ἐν αὐτοῖς ἄνθη. Τινὰ δὲ καὶ δεικνύουσιν ἀγροικίαν τινά· ἢ φρονέουσιν ἄνακόν τι ζωῦφιον ἢ σκόπτουσι τυχόντα διαβάτην. Ὅσῳ δὲ καὶ ἂν πικραίνωσι τὴν ψυχὴν τοῦ διδασκάλου τοιαῦτα γεγονότα, ἐν τούτοις συντελοῦσιν ἵνα ἀκριβῶς τὴν ψυχικὴν κατὰστασιν τῶν μαθητῶν του δια-

γνώση. Ἀφ' οὗ δὲ γνωρίσῃ ποῖα εἶναι τὰ ψυχικά των μαθητῶν του ἐλαττώματα, γνωρίζει ποῦ πρέπει νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα ἵνα ἀποτελεσματικῶς συντελέσῃ εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν των μαθητῶν. Ἐκτὸς τούτου δύναται νὰ κρίνῃ πῶς ἀνεφύη ὁ σπόρος τῆς διδασκαλίας του, ποῖους καρποὺς ἀπέφερε, καὶ ποῖα ἄλλα ἐλαττώματα πρέπει νὰ προσπαθῇ εἰσεῖν νὰ ἐκριζώσῃ.

4. Αἱ ἐκδρομαὶ δὲ ἐκτὸς τούτου ἐπενεργοῦσι καὶ ἐπὶ τῆς βουλήσεως· ὅταν ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδρομῆς καὶ τὰ καθ' ἑκάστον αὐτῆς εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένα ἐκ των προτέρων, ἡ ἐπιδιώξις τούτων καθιστᾷ τὴν βούλησιν ἔμμονον, καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν ἐμβάλλει πεποίησιν εἰς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις. Ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος γίνεται σταθερότερος, ἐὰν συνηθίσῃ ἀφ' οὗ ἀποφασίσῃ τι, νὰ μὴ ὑποχωρῇ πρὸ των ἐκάστοτε παρουσιαζομένων δυσχερειῶν, ἀλλὰ νὰ ὑπερνικᾷ τὰ ἐπιπροσθύντα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του ἐμπόδια.

5. Αἱ ἐκδρομαὶ δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπεκτείνονται συντελοῦσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέσον οὐ μόνον εἰς τὴν ὑπὸ των μαθητῶν ἀκριβοῦς γνῶσιν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας. Ἐὰν τὸ τέκνον τὴν πατρίδα του μεθ' ὧν των ἰδιότητων αὐτῆς καὶ προτερημάτων γνωρίσῃ, τότε ἀναπτύσσεται ἐν ἑαυτῷ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ, πρὸς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἀνεπτύχθη, πρὸς τὸν τόπον ὅστις τσαυτὰ ἀγαθὰ τῷ παρέσχε. Θὰ μάθῃ ἐν ἐπιγνώσει ὅτι ἔχει πατρίδα πρὸς ἣν πολλὰ εἶναι συνδεδεμένον. Ἐδῶ λόφος τις, ἐκεῖ χαράδρα μετὰ τὸν φλοιῶν του ῥύακος, περαιτέρω τὸ δάσος μετὰ τὸν ψίθυρον των φύλλων θὰ τῷ εἶναι προσφιλέστερα. Ὅταν δὲ οἱ παῖδες ἡμῶν ἴδωσι τοὺς τόπους, ἐν οἷς τὸ αἶμα των πατέρων των ἐχύθη, ἐν οἷς ἔδρασαν καὶ ἀπῆλθον τόσαι χιλιάδες ἡρώων, ὅταν γνωρίσωσι τὰ μέρη, εἰς ἃ τόσας στερήσεις καὶ κακουχίας ὑπέμειναν οἱ παρασκευάσαντες ἡμῖν τὴν ἐλευθερίαν, ἢ ὅταν γνωρίσωσι τὰ μέρη ἅτινα ἀπετέλουν τὰς πέδας τῆς πατρίδος, τότε ἡ καρδία αὐτῶν θὰ πληρωθῇ πατριωτικῷ φρονήματος, καὶ θὰ νοήσωσιν, ἰστάμενοι ἐκεῖ, εἰς τὴν γῆν ἥτις ἐδάφη καὶ ἐποτίσθη ἀπὸ τὸ αἶμα των προγόνων των, τὰς ὑποχρεώσεις των, τὰ καθήκοντά των, ὅποιοι πρέπει νὰ γίνωσι καὶ τί περιμένει ἀπὸ αὐτοὺς ἡ πατρίς. Ὅταν δὲ δι' ἁμέσου ἀντιλήψεως καὶ ἀπηκριβωμένης ἐξέτασεως ὑπὸ δεξιᾶν τοῦ διδασκάλου διεύθυνσιν, γνωρίσωσι τὰ ἀγνὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς δοξασίας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τότε πλήρεις ἐθνικῆς φιλοτιμίας θὰ προσπαθῶσιν νὰ διατηρήσωσι αὐτὰ καὶ θὰ ἀντιστῶσιν κατὰ πάσης τυφλῆς ξενολατρίας, κατὰ πάσης δουλικῆς μιμήσεως οὐχὶ των εὐγενῶν ἐκφάνσεων τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ ἀλλὰ των ἐψιμυθιωμένων τρόπων κακῶς νοουμένης εὐγενείας.

(Ἐπεται συνέχεια)

II. Βαλάνης

Η ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Μία ἐκ των σπουδαιοτέρων ἀρχῶν τῆς διδακτικῆς ἡ σπουδαιοτάτη ἰσως εἶναι τὸ διδάσκειν ἐποπτικῶς. Ἀπὸ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ὁ παῖς ὁρχεῖται ἐπισκοπῶν, ἐποπτεύων τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενα, ἐντὸς τῆς οἰκίας του, εἰς τὸν κήπον αὐτῆς, εἰς τὰ περὶ εἰς τὸν περίπατον. Αἱ ἐποπτεῖαι αὗται ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμπειρίαν, τὰς πρώτας γνώσεις του. Καὶ κατὰ τὰ πρώτα ἐτη τῆς φοιτησεως του εἰς τὸ σχολεῖον αἱ γνώσεις τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ ἐν γένει δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἢ ἀπλὰ ἐποπτεῖαι. Ἀλλὰ καὶ μετέπειτα, ὅταν ὁ παῖς μεγαλώσῃ καὶ ταχθῇ εἰς ἀνωτέρας τάξεις, ἡ καλὴ ἐποπτεία ἀνάγκη νὰ ἔχη πάντοτε σπουδαῖον ἐνεργὸν καὶ πραγματικὸν μέρος ὁσάκις νέαι γνώσεις πρόκειται νὰ παρασχεθῶσι τοῖς μαθηταῖς.

Τὴν ἐποπτείαν καθιέρωσε κυρίως ὁ μέγας παιδαγωγικὸς Πεδιολόγος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι τις παιδαγωγικὸς, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶναι ὀλίγον λογικὸς διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἀφοῦ προηγουμένως διὰ καλῆς ἐποπτείας γίνῃ καθαρὰ ἡ ἀντίληψις τοῦ πράγματος, ἰσχυρὰ καὶ ζωηροτάτη ἡ παράστασις τοῦ ἀντικειμένου τῆς νοήσεως, κατόπιν ἂς ἐλθῇ ἡ λέξις καὶ ἡ ἐρμηνεία. Τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας διακρίνομεν διάφορα εἶδη περὶ των ὁποίων ἥδη λέγομεν.

α') **Ἐποπτεία πραγματικὴ των ἀντικειμένων.**

Ὁ διδάσκαλος παρουσιάζει εἰς τοὺς μαθητὰς τεμάχιον μαρμάρου, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει ἐνώπιον αὐτῶν, τὸ ψαύει διὰ των χειρῶν του, παρατηρεῖ ὅτι ἔχει ἐπιφάνειαν τραχείαν καὶ ἀνώμαλον, ὅτι το χρῶμα καὶ ἡ σύστασις αὐτοῦ ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τοῦ σακχάρου· ὅτι χαράσσει τὴν κιμωλίαν ὥστε εἶναι σκληρότερον αὐτῆς· θραύει αὐτὸ καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἡ θραυσθιγενὴς αὐτοῦ ἐπιφάνεια ὁμοιάζει μετὰ τὴν των ὀστράκων· παρατηρεῖ προοίτι ὅτι εἰς τὰ λεπτὰ αὐτοῦ ἄκρα εἶναι ἡμιδιαφανές· ὅτι ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου σταγόνα ἰσχυροῦ ὀξέος π. χ. ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος (μουριᾶτικο ἢ σπέρτον τοῦ ἁλτος) καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἀφρίζει ἐκεῖ ἐνθα ἔπεσεν ἡ σταγὼν· ὑποβάλλει μικρὸν τεμάχιον αὐτοῦ εἰς ἰσχυρὰν καυθίν καὶ παρατηρεῖ ὅτι γίνεται ἀσβεστός. Ἀφοῦ ὅλα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παρατηρήσῃ λέγει εἰς τοὺς μαθητὰς ὅτι ὁ λίθος οὗτος ὀνομάζεται **μάρμαρον**· ἐξηγεῖ εἰς αὐτοὺς πῶς προέρχεται ὁ ἀφρισμὸς ἐκείνος κατὰ τὴν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ὀξέος. Ἐκ τῆς τροπῆς αὐτοῦ εἰς ἀσβεστόν διὰ τῆς καύσεως ἐξηγεῖ εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶναι ἐνωδὶς χημικὴ τῆς ἀσβέστου μετὰ τινος ἀερίου τὸ ὁποῖον ἀπέρχεται κατὰ τὴν καυσίν.

Ἀναφέρει τέλος τὰς διαφόρους ἐφαρμογὰς τοῦ μαρμάρου εἰς τὴν οἰκοδομικὴν, τὴν ἀγαλματοποιαν κ.τ.λ.

β') **Ἐποπτεία διὰ συγκρίσεως.**

Ὁ διδάσκαλος παρουσιάζει εἰς τοὺς μαθητὰς κύνα ποιμενικόν, τὸν ὁποῖον ἄλλως οὔτοι ἐν γένει καλῶς γνωρίζουσι, καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς: Βλέπετε αὐτὸν τὸν κύνα, τοιοῦτος περίπου εἶναι ὁ λύκος. Ὅδηγεῖ τοὺς μαθητὰς του εἰς τὴν ἐξοχὴν δεικνύει εἰς αὐτοὺς μεγαλοπρεπῆ ἐλάτην καὶ λέγει: τοιαῦτα δένδρα περίπου εἶναι αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, περὶ των ὁποίων σὰς ἑκαμὰ λόγον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

γ') **Ἐποπτεία διὰ συγκρίσεως καὶ περιγραφῆς.**

Ὁ διδάσκαλος παρουσιάζει εἰς τοὺς μαθητὰς μίαν γαλῆν πανταχοῦ προχειρῶς εὐρισκομένην· οἱ μαθηταὶ τὴν γνωρίζουσιν ἥδη ἀρκετὰ καλῶς,

ἀπὸ τῆς βρεφικῆς αὐτῶν ἡλικίας ἔχουσιν ἐποπτεύει τὸ ζῶον τοῦτο. Ἐν τούτοις τῇ βοήθειᾳ τοῦ διδασκάλου ἐξετάζουσιν ἤδη αὐτὴν προσεκτικώτερον καὶ λεπτομερέστερον καὶ κατονομάζουσι τὰ διάφορα αὐτῆς γνωρίσματα· π. χ. ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι σφαιροειδής, τὸ πρόσωπον ὀλίγον ὀξύ, ἡ ὄψις ἐξέχει ὀλίγον, τὰ ὦτα εἶναι βραχέα, οἱ ὀφθαλμοὶ σχετικῶς μεγάλοι, ὅτι ἡ κόρη τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι ἐλλειψοειδής καὶ κατακόρυφος· ὅτι βαδίζει ἐπὶ τῶν δακτύλων· ὅτι οἱ ὀνυχες αὐτῆς εἶναι γαμψοὶ καὶ ὀξεῖς, κρύπτονται ὁμῶς διὰ καταλήλων μυῶν καὶ ἀνασπῶνται ἐν καιρῷ ἀνάγκης κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἐπειτα ὁ διδάσκαλος λέγει εἰς τοὺς μαθητάς: ἡ Τίγρις εἶναι μία πολὺ μεγάλη γάτα μὲ σῶμα μίαν ἐπίμνηκες μὲ μελανόχρῳα ἐπιμήκη ποικίλματα κ.τ.λ.

δ') Ἐποπτεία δι' εἰκόνων.

Εἰκόνες μεγάλαι μὲ ζωρὰ τὰ χρώματα, τῶν πραγματικῶν ἀντικειμένων τῆς διδασκαλίας, τὰ ὅποια αὐτοῦσια δὲν ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς αἰσθήσεις τῶν μαθητῶν, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ λείπωσιν ἀπ' οὐδενὸς σχολείου.

Ὁ διδάσκαλος λοιπὸν παρουσιάζει εἰς τοὺς μαθητάς μίαν τοιαύτην εἰκόνα, ἐν ἣ ἀπεικονίζεται ὁ ὄφις ὁ καλούμενος Βῶας ὁ συσφιγκτῆρ· οἱ μαθηταὶ βλέπουσι τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, διακρίνουσι διάφορα αὐτοῦ γνωρίσματα μόνον τους, ἀλλὰ δὲ τῇ βοήθειᾳ τοῦ διδασκάλου.

ε') Ἐποπτεία διὰ διηγήσεως.

Ὁ διδάσκων διηγῆται τὴν ἐν Μαραθῶν μάχην. Ἡ διήγησις του πρέπει νὰ εἶναι ζωρὰ, νὰ ἔχῃ ὅλον τὸ χρῶμα τῆς ζωῆς, τὸ ὕψος του νὰ εἶναι τελειῶς γραφικόν. Τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ διδάσκων, πρέπει νὰ εἶναι ἕνας καλὸς ἡθοποιός, νὰ φαίνεται πάσχων, συγκινούμενος· τὸ μάθημά του νὰ εἶναι σωστὴ θεατρικὴ παράστασις. Μόνον δὲ διὰ τοιαύτης ζωντανῆς, σπαρταριστῆς περιγραφῆς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ διὰ διηγήσεως καλουμένη αὕτη ἐποπτεία.

Ἡ ἐν Μαραθῶν μάχη εἶναι μία ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων σελίδων τῆς προγονικῆς ἡμῶν ἱστορίας· ἀλλ' ἡ ζωνρότης καὶ τὸ γραφικόν ὕψος δὲν πρέπει νὰ λείπωσιν ἀπὸ οἰανδήποτε διήγησιν.

στ') Ἐποπτεία διὰ μυμῆσεως

Καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐποπτείας θὰ παρουσιάσωμεν διὰ παραδειγμάτων. Ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ μαθηταὶ ἔχουσιν ἐνώπιον αὐτῶν διαφόρους λίθους, μάρμαρον, κιμωλίαν, γύψον, πυριτόλιθον κ.τ.λ. Λέγει δὲ εἰς τοὺς μαθητάς: Ἄς δοκιμάσωμεν τώρα ποῖος ἐξ ὧν αὐτῶν τῶν λίθων εἶναι ὁ σκληρότερος, καὶ λαμβάνων ἕνα λίθον ζητεῖ δι' αὐτοῦ νὰ χαραῖν τοὺς ἄλλους, ἔπειτα ἄλλον κ.τ.λ. Μιμούμενοι δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ του ἀρχονται καὶ ἐκεῖνοι πράττοντες τὸ αὐτό.

Ὁ διδάσκαλος ἀφ' οὗ περιγράψῃ τὰ κατορθώματα τοῦ ἐνδόξου ὀπλαρχηγοῦ Κόρακα λέγει εἰς τοὺς μαθητάς: Ἄς ψάλλωμεν τώρα ἐν ἄσμα σχετικόν πρὸς ταῦτα καὶ ἀρχεται ψάλλων· μιμούμενοί δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ πράττουσι τὸ αὐτό.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ δὲν ἔπεται οὐδαμῶς ἐκ τούτου ὅτι ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ποιῆται χρῆσιν τοῦ ἑνὸς μέσου ἢ τοῦ ἄλλου. Τουναντίον δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ποιῆται χρῆσιν δύο ἢ καὶ πλείονων συγχρόνως καθ' ὅσον τοῦτο ἐπιτρέπουσιν ἡ εὐφυΐα του, αἱ γνώσεις του καὶ τὰ ὑλικά μέσα τὰ ὅποια κέκμηται αὐτός ἢ τὸ σχολεῖόν του. Π. χ. ἡ διδασκαλία τῆς ἐν Μαραθῶν μάχης καθίσταται τερπνοτέρα καὶ γόνιμωτέρα ἐὰν ὁ διδάσκαλος ἐν τῇ ἀφηγησὶ παρουσιάσῃ καὶ μίαν εἰκόνα αὐτῆς ἢ ἐπὶ καλύτερον ἐὰν αὐτὸς ἐνώπιον τῶν

μαθητῶν σημειώσῃ ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος τὴν παράταξιν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Περσῶν μὲ τὰς διαφόρους θέσεις τοῦ Μαραθῶνος.

Ἐν Εὐρώπῃ μάλιστα ἡ ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἐποπτεία ἀφίκετο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος ὥστε δύναται τις εἰπεῖν ὅτι εἰς τὴν σχολεῖα αὐτῆς διδάσκεται **παιραγματικῶς**· ὁ διδάσκων ὀδηγεῖ τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν ἐξοχὴν, διαιρεῖ αὐτοὺς εἰς Πέρσας καὶ Ἀθηναίους, παρατάσσει καὶ μετακινεῖ αὐτοὺς ὅπως παρτάσσοντο καὶ μετεκινούντο οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ τοῦ Μαραθῶνος. Εὐνόητον δὲ ὅτι διὰ τοιαύτης ἰσχυρᾶς καὶ τελειοτάτης ἐποπτείας καταλείπονται ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ μαθητοῦ ὅστις πάντοτε θὰ ἐνθυμῆται λεπτομερείας τῆς μάχης ταύτης.

Τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν ἀριστά ὑποβοηθοῦσι καὶ αἱ συχναὶ ἐκδρομαὶ τῶν μαθητῶν.

Ὁ Καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν

Ν. ΝΥΣΤΕΡΑΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Εἰς Γεράνι Κυδωνίας : Ἀνδριάς, Ἐρετικὴ οἰκία καὶ τάφοι διπλοί :

Ἡ Ἀνωτ. Διεύθυνσις τῆς Ἐκπαιδεύσεως μαθεύσα ὅτι οἱ κάτοικοι Γερανίου Κυδωνίας ἐργαζόμενοι πρὸς οἰκοδομίαν νεκροταφείου κατέστρεφον ἀρχαιότητας ἐκεῖ ὑπαρχούσας, ἀπέστειλε τὸν ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ καθηγητὴν κ. Δ. Γεωργακάκη, ἵνα μετὰ ἐπιτόπιον ἐξέτασιν γνωμοδοτήσῃ ἂν ἔπρεπε νὰ διαταχθῇ ἡ ἀναστολή τῆς οἰκοδομικῆς ἐργασίας. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα.

Πρὸς Β. τοῦ νεκροταφείου εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας 50 περίπου μέτρων, ἐν ἀγρῷ ἰδιωτικῷ ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ Βαρδῆ Μυριδάκη ἀνδριάς ἐκ λίθου ἀμυγαλίτου, οὗ τὸ μὲν κάτω μέρος ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ περίπου εἶναι ἀποκεκομμένον διὰ ριστηρός, τὸ δὲ ἄνω μέρος ἀπὸ τοῦ μέσου ἀκριβῶς τοῦ στέρους εἶναι κατεστραμμένον διὰ λάγουμιν, οὗ ἴχνη εἶναι ἔτι εὐδιάκριτα· σώζεται λοιπὸν σχεδὸν ὅλος ὁ κορμὸς ἔχων ὕψος 0,44 τοῦ μέτρου, τὸ κατώτερον μέρος τοῦ πῆχεως τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς προσκεκολλημένον τῷ κορμῷ, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ ἦτις ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ βραχίονος καταπίπτει συνεχομένη τῷ κορμῷ καὶ στήριζουσα τὴν παλάμην ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ἐκ τῆς περιβολῆς φαίνεται ὅτι παριστάνει ἄνδρα· εἶναι δ' ὁ ἀνδριάς ἀχίτων· τὸ δ' ἱμάτιον καταπίπτει ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καταλείπει ἐλευθέραν τὴν δεξιὰν χεῖρα, διέρχεται ὑπὸ τὴν μασχάλην καλύπτει τὸ ἡμισυ τοῦ στήθους καὶ πίπτει ἐπὶ τῆς σωζομένης ἀριστερᾶς κατὰ τρόπον συνηθέστατα παρατηρούμενον ἐν τοῖς ἀνδριάσιν· ὁ ἀνδριάς εἶναι παντελῶς ἐκ τῶν ὀπισθεν ἀκατέργαστος, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ πλησίον τοίχου εὕρισκετο ἢ ἐντοίχιος ἦτο, προφανῶς δ' ἔχει μετακρυσθῇ ἄλλοθεν ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς οἰκοδομίαν, καὶ πιθανῶς διὰ τὸ δυσμετακόμιστον ἢ ἀκατάλληλον πρὸς ὃν προωρίζετο σκοπὸν ἡρωτηρίσθη.

Ἐν τῷ ἀγρῷ ἐνθα ἀνευρέθη ὁ ἀνδριάς φαίνονται καὶ ἐρείπια πρὸ πολλοῦ καταστραφείσης ἐρετικῆς οἰκίας, ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων «Πύργος» καλουμένης.

Καθ' ἃ λέγουσιν οἱ ἐγχώριοι, ἅπαντα ἡ ἔκτασις ἐκείνη, καλλιεργημένη σήμερον, ἐκαλύπτετο ἄλλοτε ὑπὸ οἰκίων καὶ ἀπετέλει τὸν παλαιότερον τῶν ἐκεῖ κατοικοῦντων συνεικισμόν, ὅπως καὶ τὸ ὄνομα *Παλιὸ Γεράρι* δεικνύει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θέσις αὕτη εἶναι ἄποπτος ἐκ τῆς θαλάσσης συχνάκις προσεδάλλοντο ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἄλλων πειρατῶν, διὸ ἡναγκάσθησαν καταλιπόντες τὴν θέσιν ἐκείνην νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὸ βάθος τῆς φάραγγος τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ χειμάρρου γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Γερανιώτικο ὕδακι. Τοῦ παλαιότερου τούτου συνεικισμού σήμερον μόνον λείψανα ὑπολείπονται μίαν κρήνην καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας, λέγεται δ' ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ πύργου ὑπῆρχε ψηφιδωτόν, οὗ σήμερον οὐδὲν ἔχονος ὑπάρχει.

Ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐκσκαπτομένων τῶν θεμελίων τοῦ νεκροταφείου εὗρέθησαν καὶ τάφοι διπλοῖ, χριστιανικῶν πιθανῶς χρόνων, ὧν οἱ μὲν ἀνώτεροι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτόπτου, ἦσαν μεγαλύτεροι, οἱ δ' ὑπὸ ταύτους εἰς βάθος 0,40—50 τοῦ μέτρου στενωτέρω· ἀλλὰ πολλῶ παλαιότεροι, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς τῶν ὀστέων καταστάσεως.

Νεώτερα ἐκ Κνωσοῦ. Κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον ἀνεκαλύφθησαν τὰ ἐξῆς: 1) Ἀσσυριακὸς κύλινδρος ἐκ κυάνου (*lapis Lazuli*) δεδεμένος εἰς τὰ δύο ἄκρα του διὰ χρυσοῦ. 2) Ἀγγεῖον χονδρσείδους κατασκευῆς φέρον ἐπὶ τῆς κοιλίας του κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν με πέντε γράμματα πρωτοκρητικὰ ἢ τοῦ Evans. 3) Δέκα μεγάλοι ψευδαμφορεῖς (*Bügelkanne*) εἰς τεμάχια τὰ ὅποια ἐλπίζεται ὅτι συγκολλημένα θὰ ἀποτελέσωσιν ἀρτίους τοὺς ἀμφορεῖς. 4) Δύο μικροὶ πίθοι (ὑψους 0,80). 5) Πέντε ἄλλα μικρὰ ἀγγεῖα Μυκηναϊκά, ὧν δύο ἀκέραια. 6) Ὀλίγα μικρὰ τεμάχια ἐνεπιγράφων πινακίδων. 7) Χονδρσείδες ἀγγεῖον περιέχον μικροὺς κυάμους, ἀπὸ τὰ κοινῶς λεγόμενα *Μισιριώτικα κουκιά*.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἡ «Πρόδοδος» θὰ δημοσιεῖται τῆς προσοφάτου μάλιστα ἱστορίας τῆς Κρήτης ἀναμνήσεις καὶ περιγραφάς, φρονοῦσα ὅτι οὕτω θὰ προσφέρῃ σπουδαίαν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Πατρίδος, ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοπτῶν ἀντλοῦσα καὶ σώζουσα ἀπὸ τῆς λήθης τὰ σπουδαῖα γεγονότα ἅτινα συνδέονται πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡμετέρας νήσου. Δημοσιεύοντες σήμερον περιγραφὴν τῆς κατεδαφίσεως τῶν τειχῶν τῆς Ἱεραπέτρας, ὀφειλομένην εἰς διακεκριμένον λόγιον, ὅστις ὑπῆρξεν αὐτόπτης τοῦ πράγματος, παρακαλοῦμεν καὶ πάντα ἄλλον δόζοντα ἀκριβεῖς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις νὰ πέμψῃ εἰς τὴν «Πρόδοτον» περιγραφὰς τοιαύτας, αἵτινες καὶ καλλιπῶς ἂν δὲν εἶναι γεγραμμέναι, πάνυ εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύωνται, ἀρκεῖ νὰ φέρωσι τὸ κύρος ἀληθοῦς καὶ ἀπικριβωμένης τῶν πραγμάτων ἀφηγησεως. Σ. τ. Δ.

Μία ἐπιστολὴ τοῦ Ναυάρχου Ποττιῆ

Ἦτο ἡ 13 Νοεμβρίου 1898. Οἱ 25ο περίπου Τούρκοι στραῖται οἱ κατέχοντες τὴν Ἱεραπέτραν ἀκριβῶς πρὸ 12 ἡμερῶν εἶχον ἀναγκασθῇ

ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς νὰ καταλίπωσι τὴν Νῆσον. ἡ ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς πόλεως κυματίζουσα ἐπὶ τόσα ἐτη τουρκικὴ σημαία εἶχεν ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς, ἀπειρον δὲ πλῆθος λαοῦ ἐξ ἀπάσης τῆς ἐπαρχίας εἶχε κατακλύσῃ τὴν πόλιν. Προέκειτο κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην ἡμέραν οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα εἰς τὸν Ναύαρχον Ποττιῆ ἀφικόμενον ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ τῆς προτεράιας καὶ νὰ γίνῃ ἐναρξίς τῆς κατεδαφίσεως τοῦ τείχους τῆς πόλεως. Τῷ ὄντι μετὰ προσφώνησιν τοῦ φιλέλληνος Ναυάρχου πρὸς τὸ συνθηροισμένον πλῆθος ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ παρθεναγωγείου συγκινήσαντας πάντας μέχρι δακρύων ἐγένετο ἡ τῶν ὀπλων παράδοσις, εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ναύαρχος ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τοῦ πλῆθους ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ τείχους ἀνωθεν τῆς πρὸς τὴν Σητεῖαν πύλης αὐτοῦ. Προσφωνεῖ καὶ πάλιν τὰ πλῆθη, προσκαλεῖ τοὺς χριστιανοὺς νὰ κατεδαφίσωσι τὸ τείχος ἐκεῖνο «ὅπερ κτισθὲν ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν με ἀγαρείας συνετέλει εἰς ἀναορίτισιν τοῦ πρὸς τοὺς Μουδουζμάνους μίσους αὐτῶν», προσκαλεῖ τοὺς Μουδουζμάνους «νὰ βοηθήσωσι τοὺς Χριστιανοὺς, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ζήσωσιν ἡδέως», καὶ ὑπὸ τὸν κρότον τῶν τηλεδόλων τῶν ὁρμούντων πολεμικῶν καὶ τοὺς ἐνθουσιώδεις τόνους τῆς Μασσαλιώτιδος καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ ἡμῶν ὕμνου, ὃν ἀνακροεῖ ἡ μουσικὴ τῆς Ναυαρχίδος, ῥίπτει τὸν πρῶτον λίθον ἀπὸ τοῦ τείχους δι' ἀξίνης πρὸς τοῦτο παρασκευασθείσης Ὁ λαὸς ἐξαλλος ὁρμῇ ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων ἡ πύλη κατεδαφίζεται. Τὸ ἔργον ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολὺν μετὰ ταῦτα χρόνον, ἐκεῖ δὲ, ὅπου ἄλλοτε ὕψουντο τὰ τείχη, νῦν ὑπάρχει ὥρατα λεωφόρος φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ ἀναποσπάστως μετὰ τῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς ὅλης Νήσου συνδεθέντος Ναυάρχου.

Ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη ἀξίνη φυλάττεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ δημαρχείου τῆς πόλεως, σὶ δὲ κάτοικοι εἰς ἐνδείξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ναύαρχον, εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς ἀλήστου ἀκείνης ἡμέρας δι' ἐράνων συλλεγόντων ὑπὸ ἐπιτροπείας ἐπὶ τούτῳ συσταθείσης κατεσκεύασαν ἐν Παρίσις μικρὰν ἀξίνην χρυσὴν με στείλειον ἐξ ἐβένου καὶ με τὴν ἐπομένην ἐπιγραφὴν:

«Τῷ Ναυάρχῳ Ποττιῆ».

«οἱ Χριστ. κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ἱεραπέτρας»
«εἰς ἀνάμνησιν τῆς 13/25 Νοεμβρίου 1898»
εὐγνωμονοῦντες».

Ὁ Ναύαρχος συγκινήθηκε ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν τοιαύτης ἐνδείξεως τῶν αἰσθημάτων τῆς ἐπαρχίας ἐστελεν ἀπὸ τῆς Ροχεφόρτης, ἐν ἣ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Κρήτης ἀναχώρησιν του διετέλει *Préfet maritime*, τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπείας:

Ἐν Ροχεφόρτῃ τῇ 16 Ἰουνίου 1899

Ἀγαπητέ μοι Ἡρόδοτε,

Πρὸ ὀλίγου ἔλαβον τὴν μεγαλοπρεπὲς ἐνθύμιον, ὅπερ μοι στέλλετε ἐξ ὀνόματος τῆς ἐπιτροπείας τῆς Ἱεραπέτρας. Δὲν δύναμαι νὰ σὲς ἐκφράσω, πόσον συνεκινήθην ἐκ τοῦ νέου τούτου δείγματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ λαοῦ τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας.

Ἡ ἔμπνευσις ὑμῶν νὰ ἐκλέξητε τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς ἀλήστου ἡμέρας τῆς 25 Νοεμβρίου 1898 ἀληθῶς ἦτο λαμπρά.

Συνεκινήθην μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας ἐπὶ τούτῳ, συγχρόνως δὲ καὶ ὑπερῃφανεύομαι πολὺ.

Μαυθάνετε παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Δεστέλ, ἡ μετὰ πόσον ἐνδιαφέροντος παρακολουθῶ πᾶν ὅ,τι

ἡτο Διοικητῆς τοῦ τμήματος Λασηθίου τότε, ἐδρεῦαν ἐν Ἱεραπέτρῃ.

συμβαίνει ἐν Κρήτῃ, γινώσκω δὲ πόσον εὐνοϊκὴ ἦτο ἡ ἐντύπωσις τοῦ Προϊγκίπος Γεωργίου διὰ πᾶν ὅ,τι εἶδε κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν, ἣν ἔκαμεν ἐσχάτως εἰς τὸ τμήμα. Πολὺ ἐλυσπύθη μὴ εὐρισκόμενος πλέον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν μέσῳ ἡμῶν, θὰ ἦμην δὲ εὐτυχὴς νὰ εἶπω ἐγὼ αὐτὸς εἰς τὴν Α. Υ. πόσον συνετέλεσεν ἡ σωφροσύνη ἡμῶν εἰς τὴν εἰρήνευσιν τῆς ὑμετέρας ἐπαρχίας, ἥτις τοσοῦτον εἶχε παραχθῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως.

Δύνασθε ἀληθῶς νὰ ὑπερηφανεύησθε διὰ τὸ ἀποτελεσμα τοῦτο.

Ἀναλογίζομαι πάντοτε τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἦμιν μεταξὺ ἡμῶν, ἡ διαρκὴς δὲ τιμὴ διὰ τὸ στάδιόν μου θὰ εἶναι τὸ ὅτι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης καὶ εὐχομαι πρὸ τοῦ νὰ περατώσω τὸ στάδιον τοῦτο νὰ λάβω ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθω εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Κρήτης ἀρχηγὸς Γαλλικοῦ στόλου.

Ἄλλ' ὅ,τι καὶ ἂν γίνῃ, σὰς ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν, ὅτι οὐδέποτε θὰ παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ παρακολουθῶ μετὰ διαφέροντος τὰς προόδους τῆς ὑμετέρας πατρίδος καὶ ὅτι ἔχω πληρὴν πεποίθησιν περὶ τοῦ μέλλοντός της, ἀπευθύνω δὲ τὰς θερμωτάτας εὐχὰς ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀπάντων τῶν τέκνων της, ἰδίᾳ δὲ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῶν κατοίκων τῆς ὁραίας ἐπαρχίας σας.

Εὐαρεστήθητε νὰ δεχθῆτε, προσφιλέστατέ μοι Πρόεδρε, ὡς καὶ πάντες οἱ συνάδελφοί σας, ἐκ νέου τὴν διαβεβαίωσιν περὶ τῆς συμπαθείας καὶ πλήρους ἀφοσιώσεώς μου.

Ναύαρχος ΕΔ. ΠΟΤΤΙΕ

ΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ἐπειδὴ περὶ τῆς γραφῆς λέξεων τινων τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι καὶ οἱ μὴ περὶ τὰ γραμματικὰ ἀσχολούμενοι ἀμνηχανοῦσιν ἐνίοτε νὰ διακρίνωσι τὴν ὀρθὴν γραφὴν, φίλος τῆς «Προόδου» εἰδικὸς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνέλαβε πᾶν εὐγενῶς σταχυολογῶν ἐκ τῶν περὶ τούτων ἰδίᾳ δημοσιευθέντων ὑπὸ τῶν σεβαστῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Κόντου καὶ Γ. Χατζιδάκι νὰ συνιστᾷ ἐκάστοτε τὴν ὀρθὴν γραφὴν τῶν τοιούτων λέξεων καὶ νὰ δεικνύῃ καὶ τὸν λόγον δι' ὃν πρέπει νὰ γράφονται οὕτω. Τὰ ὅρια καὶ ὁ σκοπὸς τῆς «Προόδου» δὲν ἐπιτρέπουσιν εὐρεῖαν ἐξέτασιν τῶν τοιούτων ζητημάτων, ἀλλ' ὁμως καὶ ἐν τῷ στενῷ τούτῳ χώρῳ ἐλπίζομεν ν' ἀποδείκνυται ἀναμφισβήτητον τὸ ὀρθὸν τῶν εἰσηγουμένων γραφῶν. Ὅτι δ' ἡ τοιαύτη ἐργασία, εἰς διδασκαλοὺς μάλιστα, μέλλει ν' ἀποβῇ λίαν χρήσιμος, περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἴπωμεν.

Ἡ Διεύθυνσις.

Εἶναι καὶ οὐχὶ ἔνε—εἶνε—ἦνε

Καὶ κατὰ τοὺς τρεῖς τούτους τρόπους εὐρίσκεται γραφομένη ἡ λέξις ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ὁ Κοραῖς ἐδίδασκεν ὅτι ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς προθέσεως ἐν. Γνωστὸν εἶνε ὅτι αὕτη ἔχει καὶ τὸν τύπον ἐνί, ὅστις ἀναδιδαζομένου τοῦ τόνου γίνεταί ἐνι, καὶ σημαίνει κατ' ἀρχὰς **ὑπάρχει ἐντὸς** καὶ εἰτα ἀπλῶς **ὑπάρχει**. Τὸ ἐνι τοῦτο δὲν τῷ χρόνῳ ἔλαβε τὴν σημασίαν τοῦ **ἐστὶ** καὶ τοῦ **εἶδι** λεγόμενον καὶ ἐπὶ ἐνὸς καὶ ἐπὶ πολλῶν, διατηρεῖται δὲ ἐτι ἀλώδην καὶ ἀμετάβλητον ἐν Πόντῳ καὶ ἐν Κύπρῳ. Τινὲς ἐνόμισαν ὅτι ἐκ τοῦ **ἐνι** κατὰ μετάθεσιν ἐγένετο **ἔνε**, καὶ ἔγραψαν πολυλαχοῦ οὕτως. Ἀλλὰ τοιαύτας μεταθέσεις δὲν ἀναγνωρίζει ἡ ἐπιστήμη, δι' ὃ ἡ γραφὴ αὕτη περιέπεδεν εἰς ἀχρηστίαν.

Τὸ **ἐνι** μετεσχηματίσθη τὸ πρῶτον εἰς **ἐναι**, καὶ οὕτως λέγεται ἐτι ἐν Σφακίῳς. Ἀλλ' οἱ μὲν

γράφουσιν **ἐνε** νομίζοντες ὅτι ἡ κατ' ἀναλογίαν τοῦ λέγουν-ε, γράφουν-ε ἐλέχθη καὶ **ἔνε** ἢ ὅτι ἐτράπη τὸ **ι** τοῦ **ἐνι** εἰς **ε** ὡς ἐν τῷ πάλιν—πάλε, οἱ δὲ τούναντιον γράφουσιν εἶναι διὰ τὸν ἐξῆς λόγον. Ἐν τῇ Γραφῇ εἰρηται ὁ παρατατικὸς ἦμιν καὶ ἡμεθα· ἐκ τούτου κατ' αὐτοὺς ἐσχηματίσθη ὁ ἐνεστώς **εἶμαι εἶδαι** καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν καταλήξεων τοῦ **α'** καὶ **δ'** προσώπου καὶ τὸ **γ'** εἶναι. Ἡ δευτέρα γραφὴ διὰ τοῦ **αι** εἶναι ὀρθότερα, πρῶτον διότι ὑπὸ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐλέγετο γράφουν-ε, λέγουν-ε καθ' ὃν χρόνον ἐλέχθη **ἐναι**, δευτερον διότι ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν Θράκῃ λέγεται εἶνι(=εἶναι, ἂν καὶ ἐν ταύταις ταῖς χώραις λέγεται μόνον γράφουν, λέγουν οὐχὶ δὲ γράφουν-ε, λέγουν-ε, καὶ τρίτον διότι καὶ ἐν τῷ **πάλε** ἡ μεταβολὴ τοῦ **ι** εἰς **ε** ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν καὶ δὲν εἶνε φωνητικὴ, δῆλον ὅτι τοῦτο ἐπίρρημα δὲν συνεξέδραμε πρὸς τὰ λοιπὰ χρονικά **πό ε**, **ἀλλοτε**, **τότε**. Ὡς δὲ ἐπὶ τοῦ **πάλιν** ἐπέδρασαν χρονικά διὰ τὴν συνάφειαν τῶν ἐννοιῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ **ἐναι** ἐπέδρασαν τὸ **α'** καὶ **δ'** πρόσωπον τοῦ αὐτοῦ ῥήματος. Παρατηρητέον δὲ πρὸς τοὺς τοῖς ὅτι ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν ἐν Κρήτῃ λέγεται πάντοτε **πάλιν(ν)**, λέγεται καὶ εἶναι ἢ εἶναι, ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινε ἂν ἐπέδρα ἐπὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ **ἐναι** τὸ **πάλιν**, ἀλλὰ θὰ ἐλέγετο ἐνι ὡς ἐν Κύπρῳ καὶ Πόντῳ, καθ' ὃ ἀνωτέρω εἶπομεν (**). Τελευταῖον τὸ **ἐναι** μετεβλήθη εἰς **εἶναι** κατ' ἀναλογίαν τοῦ φθόγγου **ι** τῆς παραληγουσῆς τοῦ **α'** καὶ **β'** προσώπου **εἶμαι εἶδαι**.

Τὸ εἶναι ἐτέθη καὶ ἐν τῇ θέσει τῆς ὑποτακτικῆς ὡς καὶ αἱ ὀριστικαὶ πάντων τῶν ῥημάτων ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ (νὰ λέγεται—θὰ γράφεται). Ἐκ τούτου δὲ ἀποδεικνύεται ἡμαρτημένη καὶ ἡ γραφὴ κατὰ τὴν ὑποτακτικὴν **ἦνε**, ἣν μετεχειρίσθησαν τινες, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς ἀρχαίας ὑποτακτικῆς **ἦ** τοῦ ῥήματος εἰμί. Οἱ θέλοντες λοιπὸν νὰ γράψωσιν ὀρθῶς θὰ γράψωσι πάντοτε **εἶναι**.

Ζφοκλοπία καὶ οὐχὶ ζφοκλοπῆ

Ὡς ὁ πολλὰ λέγων λέγεται πολυλόγος, ὁ λόγους γράφων λογογράφος, ὁ ὕλν (ξύλα) τέμνων ὑλοτόμος οὕτω καὶ ὁ ζῶα κλέπτων ζφοκλόπος. Ὡς δὲ ἐκ τῶν πρώτων σχηματίζονται θηλυκὰ πολυλογία, λογογραφία, υλοτομία, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ζφοκλόπος θὰ σχηματίσθῃ ἀφρηγμένον ζφοκλοπία καὶ οὐχὶ ζφοκλοπῆ ὡς κακῶς νῦν λέγεται. Ὅρθως ἐσχηματίσθη τὸ τυποκλοπία ἐκ τοῦ τυποκλόπος, ὅπερ νῦν εἶναι ἐν πολλῇ χρῆσει. Δὲν εἶναι δυνατόν δὲ νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι τὸ ζφοκλοπῆ εἶναι σύνθετον ἀμέσως ἐκ τοῦ ζῶον καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ κλοπῆ, διότι τὰ ἀφρηγμένα οὐσιαστικά εἰς τὴν συντιθέμενα μετ' ἄλλων λέξεων πλὴν προθέσεων μεταβάλλονται πᾶντο εἰς—ια πλὴν τοῦ μιθοφορά π. χ. μάχη—μονομαχία, τιμὴ—ἀτιμία.

Συνεπῆς—συνέπεια—ἀδυνεπῆς.

Τὸ συνέπεια ἐπλάσθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἐκ τῶν λέξεων συν-τέπος (πρόβλ. καλλιτέπης—καλλιτέπεια) καὶ σημαίνει τὴν τὸν ἐπὶ τῶν δυνατῶν δῆλα δὴ τὴν τῶν λέξεων ἐπιπλοκὴν ἢ ἐνωσιν (πρόβλ. σύμφοσις) Διονυσ. Ἀλκαρ. π. δ. ὄνομάτων 23. Οἱ νέοι δὲ Ἑλλήνες ζητοῦντες νὰ παραφράσωσι τὸ Γαλλικὸν par consequant ἐνόμισαν ὅτι εὖρον τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἀντίστοιχον αὐ-

(*) Τὸ ἀτονον ἐ ἐν ταῖς χώραις ταύταις τρέπεται εἰς **ι**.

(**) Τινὲς ἰσχυρίσθησαν ὅτι δι' αἰ πρέπει νὰ γραφῇ τὸ εἶναι ὡς παθητικὸς τύπος· τὸ ἐπιχειρημα δ' ὅμως τοῦτο εἰς οὐδὲν συντελεῖ διότι ἔπρεπε τότε νὰ λέγεται **εἶται**, **εἰνται** ἀντὶ εἶναι.

τῷ ἐν τῇ φράσει **κατὰ δυνάμειαν** ὑπολαβόντες ὅτι ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ συνέπομαι.

Ἐκ τῆς παρανοήσεως ταύτης ἐδημιουργήθησαν τὰ συνεπεῖα τινός, συνεπῆς, ἀσυνεπῆς. Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ γράψωμεν ἀντὶ μὲν τοῦ συνεπεία **ἀκολουθία** ἢ **ἐπακολουθήματα**, ἀντὶ δὲ τοῦ κατὰ δυνάμειαν τὸ **κατ' ἀκολουθίαν**, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀσυνεπεία τινός τὸ **ἐνεκά τινος**, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀσυνεπῆς τὸ **ἀκόλουθος** ἢ **ἀκόλουθος ἐαυτῷ** καὶ ἀντὶ τοῦ ἀσυνεπῆς τὸ ἀνακόλουθος ἢ **ἀνακόλουθος ἐαυτῷ**.

z.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΥΓΙΕΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Δὲν δύναται τις νὰ προσδιορίσῃ ἀκριβῶς μέτρον τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀσκήσεως δι' ἕκαστον ἄτομον, διότι τοῦτο ἐξαρτάται ἐκ μεγίστου ἀριθμοῦ περιστάσεων.

Πρέπει νὰ συμβουλευθῇ τις ἐαυτὸν πρὸ πάντων ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐν τούτοις θὰ παρατάξωμεν ἐνταῦθα γενικοὺς τινας κανόνας εὖς δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του πᾶς ὅστις θέλει νὰ δρῇ καλοῦς καρπούς ἐκ τῆς Γυμναστικῆς.

Πρώτιστον πάντων δέον νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὄψιν του ὅτι αἱ βίαιαι καὶ υπερβολικαὶ ἀσκήσεις εἶναι ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν υἰεῖαν.

Μετὰ βίαιαν καὶ παρατεταμένην ἀσκήσιν ἡ θερμοκρασία δυνατόν νὰ ὑψωθῇ ἀποτόμως ὑπὲρ τὸν ἕνα βαθμὸν ἑκατομυθίου. Ἡ πεῖρα ἄλλως τε διδάσκει ὅτι τὸ πλεῖστον ἐκείνων οἷτινες ποιοῦνται καταχρησιν τῶν δυνάμεων τῶν ἀποθνήσκουσιν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των ἢ τοῦλάχιστον δὲν φθάνουν εἰς βαθὺ γῆρας.

Αἱ ἀσκήσεις πρέπει νὰ ἐκτελῶνται ἐν καθαρῷ ἀέρι, διότι διὰ τῶν ἀσκήσεων ἡ ἐνεργητικότης τῆς ἀναπνοῆς αὐξάνεται ἀναμφισβητήτως, ἔχει δὲ ὡς συνεπείαν τὴν προσαγωγὴν μεγαλυτέρας ποσότητος ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας. Πρέπει δὲ ὁ ἄνθρωπος ὁ προσαγόμενος εἰς τοὺς πνεύμονας νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ ἐν τοιοῦτῳ δέον νὰ ἐκτελῶνται αἱ ἀσκήσεις, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀποφεύγῃ τις τὰς ἀποτόμους ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς καθὼς καὶ τὰ ἰσχυρὰ ρεύματα τῶν ἀνέμων.

Ἐὰν ἀναγκασθῇ τις νὰ ἐκτελέσῃ ἀσκήσεις ἐν κεκλεισμένῳ μέρει, πρέπει νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀπολύτου καθαριότητος αὐτοῦ, τοῦ καλοῦ καὶ σταθεροῦ ἀερισμοῦ, τηρῶν τὰ παράθυρα ἡνεωγμένα καὶ φροντίζων περὶ τοῦ καταθρέγματος τοῦ ἐδάφους διὰ νὰ μὴ ἀναπνέῃ τὸν ἐγειρόμενον κονιορτόν.

Αἱ ἀσκήσεις πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ἐν σχέσει πρὸς τὰς συνηθείας τοῦ ἀτόμου καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ. Διότι ἐὰν ἐκδυσθῶσιν εἰς πλείονα ἐργασίαν οἱ μῦες, ἐλαττοῦνται ἢ καὶ ἐλλείπει τέλειον ἀπὸ τοῦ ἥπατος τὸ γλυκωματογόνον καὶ δὴ καὶ ἀπὸ αὐτῶν τῶν μυῶν, ὅπερ εἶναι ἐπιβλαβὲς διὰ τὴν υἰεῖαν, καθὰ παρετηρήθη ἐπὶ ἄγαν κεκμηκότων ζώων.

Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ εἶναι αἱ ἀσκήσεις ὀλιγώτερον ἐνεργητικαὶ κατὰ τὰς θερμὰς ἐποχάς, ἐντονώτεραι δὲ κατὰ τὰς ψυχράς. Ἡ μυϊκὴ συστολὴ εἶναι ἐν τῶν σπουδαιότερων αἰτίων δι' ἃ παραλλάσσει ἡ θερμοκρασία τοῦ ζώου. Ὁ μῦς συσπλεγόμενος θερ-

μαίνεται καὶ διὰ τοῦτο αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς ἀσκήσεως κατὰ τὸν χειμῶνα. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐν γένει πᾶν ζῷον ἐλάσσω θερμότητα ἀπολβεῖ δταν χρησιμοποιοῖ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ πρὸς παραγωγὴν ἐξωτερικῆς τινος ἐργασίας, ἢ ὅταν ὅταν οὐδεμίαν ἀναπτύσῃ ἐργασίαν. Αἱ ἐνεργητικαὶ ἀσκήσεις δέον νὰ ἐκτελῶνται τρεῖς τοῦλάχιστον ὥρας μετὰ τὸ γεῦμα, ὁπότε ἡ πέψις ἤδη ἔχει συντελεσθῇ, διότι ἐνεκα τῆς συσπάσεως τοῦ δικρράγματος, τῶν κοιλιακῶν μυῶν, κ.λ.π. κατὰ τὰς ἀσκήσεις πρὸ τῆς συντελεσθείσης πέψεως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ τροφαὶ ἐξέρχονται, ἀναγκάζονται ὑπὸ τῆς πολλαχόθεν συστολῆς, ἄθικται, καὶ πολλὰ διάρροια καὶ δυσπεψία δύναται νὰ συμβῶσι τῶν ὁποίων ἡ μόνη αἰτία εἶναι αἱ ἀσκήσεις μετὰ τὸ γεῦμα.

Πρέπει δὲ νὰ παύωνται ἡμίσειαν τοῦλάχιστον πρὸ τοῦ φαγητοῦ ὥραν, ἵνα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ ὀργανισμὸς ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κατὰστασιν τῆς ἡρεμίας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀσκήσεων πρέπει νὰ ποιῶμεθα χρῆσιν εὐρέων ἐνδυμάτων ἀφίοντες τὸ σῶμα ἐλεύθερον παντός δεσμοῦ, ἵνα αἱ συστολαὶ τῶν μυῶν γίνωνται τέλειαι καὶ οὕτως ὁ μῦς ἀναπτύσσεται καθ' ὅσον τὸ μήκος αὐτοῦ χωρὶς νὰ ἀναγκάζηται νὰ παραμυρρῶται.

Τὰ ἐνδύματα τὰ ὅποια φορεῖ τις ἀσκούμενος, πρέπει νὰ εἶναι καλοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμότητος, ἐκτὸς ἐκείνου τὸ ὅποῖον φορεῖ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ δερματος, πρέπει δὲ νὰ ἀλλάσσωνται εὐθὺς ὡς ταῦτα ὑγραθῶσιν ἐξ ἰδρώτος.

Δὲν πρέπει νὰ μεταβαίνει τις ἀποτόμως ἀπὸ βιαιάς τινος ἀσκήσεως εἰς ἀπόλυτον ἀνάπαυσιν καὶ τὰνάπαλιν, διότι τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ ἀποβῇ πρόξενον ἀπεικταίου τινός, πρὸ πάντων εἰς τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα.

Κατὰ τὰς ἀσκήσεις ἐπὶ ἀκινήτων ὀργάνων αἱ ἀναπαύσεις πρέπει νὰ εἶναι συχναί, ἀλλὰ βραχείας διαρκείας· ἐν τούτοις πρέπει νὰ εἶναι ἀρκεταὶ πρὸς κατάπαυσιν τῶν παλμῶν τῆς καρδίας, καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μυῶν.

Ὁ κεκμηκὸς μῦς ἀποβαίνει βαθμηδὸν ἥττον διεγέρσιμος καὶ ἀπαιτεῖται ἐπὶ μᾶλλον ἐντονώτερον διεγερτήριον ὅπως προκαλέσῃ τὴν συστολὴν αὐτοῦ. Ἡ μυϊκὴ ἐργασία φθείρει ἕναι συστατικὰ τοῦ μυός, τὰ ὅποια ἐπὶ τέλους ἐξαντλοῦνται καὶ διὰ τοῦτο αἰσθανόμεθα τὸ ἰδιάζον ἐκεῖνο αἶσθημα τῆς κοπώσεως. Ὅπως δὲ καταστῇ ἐφικτὴ καὶ φυσιολογικὴ ἡ περαιτέρω ἐργασία τοῦ μυός, ὅρος οὗ οὐκ ἄνευ εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἐφθαρμένων συστατικῶν διὰ τῶν ἀναπαύσεων.

Χάρις εἰς τὰς ἐπαμειβομένας συστολὰς καὶ ἀναπαύσεις τῶν μυῶν τὰ ἀλλεπάλληλα τμήματα τῶν φλεβῶν κενοῦνται καὶ ἐμπίπλυνται ἐξ αἵματος προέρχοντι ἐκ τῆς περιφερείας, διότι κατὰ τὴν συστολὴν τῶν μυῶν πιέζονται αἱ ἀνὰ τὰ μυϊκὰ διάκενα ἐρπιζοῦσαι φλέβες καὶ ἐνεκα τούτου τὸ φλεβικὸν αἷμα ἀναγκάζεται νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν καρδίαν. Πausαμένης δὲ τῆς μυϊκῆς συστολῆς ἡ τάσις τοῦ αἵματος υποβιβάζεται ἐν τῇ μᾶλλον ἢ ἥττον κενῇ φλεβῇ καὶ ἄρα ἡ φλεβὴ πληροῦται ἐξ αἵματος

προερχομένου ἐκ τῆς περιφέρειας, ἐνθα ἐπικρατεῖ μείζων πίσις.

Ὅπως τέλος διατηρήσωμεν ἐν ταῖς κινήσει τὴν ἁρμονίαν εἰς τὰς ἀθροώσεις καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων μελῶν καὶ ὀργάνων, πρέπει τὸ σύνολον τῶν κινήσεων νὰ προσδίδῃ εἰς ἐκάστην τῶν ἀθροώσεων εὐκίνησιν καὶ ἰσχὺν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις διότι τὸ ἐναντίον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ δυσμορφίαν τοῦ ὅλου κορμοῦ.

Ἐν Ἑρακλείῳ 20/3/901.

N. E. Φουντουλάκης

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Ε'. Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος

Ἰωάν. δ'. 5—42.

Οὐ γὰρ **ὀνυχρῶνται** Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις : Οἱ Σαμαρεῖται ἦσαν λαὸς μορφωθεὶς ἐκ τῆς ἀναμίξεως διαφόρων ἀσιατικῶν ἐθνῶν, ὧν τὴν θρησκείαν συνανέμιξαν μετὰ τῆς Ἰουδαϊκῆς διὰ τοῦτο οἱ γνήσιοι Ἰουδαῖοι ἀπεστρέφοντο αὐτοὺς περισσότερον τῶν ἐθνικῶν, ἐπιμελῶς ἀποφεύγοντες πᾶσαν μετ' αὐτῶν σχέσιν.

Δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὸ θεῖον δῶρον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Υἷος ξὼν, εἶναι ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ μεταδιδομένη χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἥτις ικανοποιεῖ ὅλην τὴν πνευματικὴν δίψαν τοῦ ἀνθρώπου, ἥτοι τὴν δίψαν τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ δικαίου, τῆς ἀιώνιας μακαριότητος.

Οὐκ ἔστι δὲν ἀνὴρ, δηλ. νόμιμος

Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ἥτοι τῷ Γαριζίν' ἐπ' αὐτοῦ εἶχον οἰκοδομηθεὶς οἱ Σαμαρεῖται ναόν, ἐν ᾧ ἐλατρεύετο ὁ ἀληθὴς Θεὸς μετὰ τῶν ἐθνικῶν θεῶν.

Ἐρχεται ὥρα, ἐννοεῖ τὴν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ (τοῦ Ἰησοῦ) ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ ἀπέβαλε τὸν χαρακτῆρα τοῦ τοπικισμοῦ.

Ὁ οὐκ οἶδατε, τ. ἔ. τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ὃν οἱ Σαμαρεῖται δὲν ἐγνώριζον καλῶς, ἀπορρίπτοντες πλὴν τῆς Πεντατεύχου πάντα τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς Π. Δ., ἅτινα περιέχουσι τὴν ἱστορίαν τῶν περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου ἀποκαλύψεων τοῦ Θεοῦ.

Ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Οἱ ἀληθινοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ προσκυνήσουσι τῷ Θεῷ διὰ τῆς ὑψηλοτέρας τῆς ψυχῆς αὐτῶν πνευματικῆς δυνάμεως, ἥτις καθιστᾷ τὴν προσευχὴν ἀληθεῖ, ἀπηλλαγμένη τῆς ἐξωτερικῆς τυπικότητος τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς λατρείας.

Οὐχ ὑμεῖς λέγετε (κατὰ σεαυτοὺς) ὅτι ἔτι τετραμηνὸν ἔσται καὶ ὁ θεοῦς ἔρχεται, ὅτι δηλ. ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ ἔρχεται μετὰ 4 μῆνας :

Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός. Εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν ἀληθεύει ἡ παροιμία ἡ λέγουσα ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

Ἄλλοι κεκοπιᾶσθαι, τ. ἔ. οἱ Πατριάρχαι, οἱ Προφῆται, ὁ Πρόδρομος καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς.

Θέμα. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας εἰς τοὺς γονεῖς. Ἰδική μου τροφή, λέγει ὁ Ἰησοῦς, εἶναι νὰ καίμην τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, καὶ νὰ τελειώσω τὸ ἔργον αὐτοῦ, τοῦτ' ἔσται, τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ ἐτελείωσεν πραγματικῶς ὁ Θεάνθρωπος, ἐφ' ὅσον μὲν ἔζη πιστῶς ἐκτελῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός του, περατώσας δὲ τὸ μέγα ἔργον διὰ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου του. Οὕτω καὶ τὰ καλὰ παιδία ἀπειλοῦσι νὰ σέβωνται τοὺς γονεῖς τὸν καὶ νὰ καίμηνται προθύμως τὰ καλὰ αὐτῶν θελήματα. Οἱ γονεῖς μᾶς ἀνέβρεψαν μὲ πολλοὺς

κόπους καὶ θλίψεις, μὲς συντηροῦν ἐργαζόμενοι καὶ μοχθοῦντες καθ' ἐκάστην, μεριμνῶσι περὶ ἡμῶν νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπιμελούμενοι τῆς υγείας καὶ τῆς πρόδου μας καὶ μόνον ὄνειρον ἔχουν νὰ μᾶς ἴδουν ποτὲ μεγάλους μὲ φρόνησιν, μὲ καλὰ προτερήματα, μὲ ὑπόληψιν εἰς τὴν κοινωσίαν καὶ μὲ πᾶσαν εὐτυχίαν περιβεβλημένους ἀπέναντι τῆς εὐτυχίας τῶν τέκνων τῶν, οὐδ' αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου τοὺς τρομάζει· ἀρκεῖ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι τὰ τέκνα τῶν θὰ ζήσωσιν εὐτυχῇ. Ἀπεριόριστον λοιπὸν εὐγνωμοσύνην καὶ ὑποταγὴν ὀφειλομένους εἰς τοὺς γονεῖς μας. Καὶ ὁ Ἰησοῦς μικρὸν παιδίον ὃν ὑπετάσσεται εὐπειθῶς εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους γονεῖς τοῦ Τοιαῦτα δὲ καλὰ παιδία εἶναι ἐκεῖνα πρὸς τὰ ὁποῖα ἐξεδήλου τὴν ἀγάπην του ὅταν ἔλεγεν : « Ἀρετὴ τὰ παιδία ἐλθεῖν πρὸς με. »

ΣΤ'. Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ.

Ἰωάν. β'. 1—38.

Ραββί, τίς ἡμαρτεν; οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ : Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἠρώτησαν οὕτω τὸν Διδάσκαλον αὐτῶν ἔχοντες ὑπ' ὄψει ἅψ' ἐνὸς μὲν τὴν διδασκαλίαν τῆς Π. Δ. καθ' ἣν πολλάκις τὰ τέκνα, κατὰ τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος, τιμωροῦνται διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν γονέων, ἅψ' ἑτέρου δὲ τὴν παρὰ τισι τῶν Ἰουδαίων εἰσληγμένην διδασκαλίαν περὶ μετεμψυχώσεως, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτάνουσα μεταβαίνει ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα μέχρις ὅτου διὰ βίου ἐναρέτου καθαρισθῇ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

Ἄλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἵνα ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Διότι ὁ τυφλὸς δὲν ἐγεννήθη τοιοῦτος, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δειχθῇ ἐπ' αὐτοῦ ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ (τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ)· ἄλλ' ἐπειδὴ ἐγεννήθη τυφλὸς διὰ λόγους, οὓς ἐνταῦθα δὲν κρίνει ἐπ' ἀνάγκης ὁ Ἰησοῦς νὰ ἀποκαλύψῃ, διὰ τοῦτο θεραπεύει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, φανερώων οὕτω μετὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τὴν θεῖαν του δυνάμιν.

Ἐμε δεῖ ἐργάζεσθαι... ἕως ἡμέρας ἐστὶν ἔρχεται νύξ. ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. Ἡμέρας ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἐπίγειος ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, καθ' ἣν ἔδει νὰ ἐργάζεται τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντος αὐτόν, τ. ἔ. τὸ ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας, τῆς τε ψυχικῆς καὶ τῆς σωματικῆς. Νίξ δὲ ὁ σταυρικὸς θάνατος, μεθ' ὃν ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐργάζεται εἰμὴ διὰ τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ συμπληροῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Λὸς δόξαν τῷ Θεῷ = ἀπόδος τὴν ὀφειλομένην τῷ Θεῷ τιμὴν, καὶ ἀρνῆθῃ τῷ Ἰησοῦ ὅτι τίτλον τοῦ προφήτου, ὁμολογῶν μεθ' ἡμῶν ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός.

Θέμα. Κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ περὶ φιλαληθείας. Οἱ Φαρισαῖοι ἐψεύδοντο, λέγοντες ὅτι δὲν γνωρίζουσι πόθεν προέρχεται ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὅτι οὗτος εἶναι ἁμαρτωλός, διότι καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ὁ βίος καὶ τὰ θαύματά του ἐμαρτύρουν τρανῶς τὴν θεότητά του. Καὶ οἱ γονεῖς τοῦ τυφλοῦ μαρτυροῦντες ἐπὶ δικαστηρίου, ὅτι δὲν εἰξεύρουσι ποῖος ἐθεράπευσεν τὸν υἱόν των δὲν ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν. Διότι ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς τοιούτου εὐτυχοῦς περιστατικοῦ ἀδύνατον νὰ μὴ γίνῃ πολλάκις εὐρημος λόγος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ τυφλοῦ περὶ τοῦ θαυμασίου θεραπεύσαντος αὐτόν Ἰησοῦ. Καὶ τὸ μὲν ψεῦδος τῶν Φαρισαίων ἐλαττήριον εἶχε τὸν φόβον. Τὸ δὲ τῶν γονέων τοῦ τυφλοῦ αἰτίαν εἶχε τὸν φόβον. Ἀλλοτε τὸ ψεῦδος προέρχεται ἐκ κακῆς συνηθείας, ἣ λέγεται χάριν ἀστείότητος, ἣ εἶναι ἀκόπμιον γινόμενον πρὸς βλάβην ἄλλου, ἣ πρὸς ἴδιον συμφέρον (ἰπάτη ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ψευδὴς ὄρκος, κολακεία, ὑποκρισία κ.λ.π.) Ἄλλ' ὑπὸ ὅλας ταύτας τὰς ὁφείας τὸ ψεῦδος εἶναι κακὸν, ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἠθικῆς Φευκτῶν λοιπὸν τὸ ψεῦδος ὡς αἷτιον πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν. Ἀντὶ τούτου δὲ πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ μεταχειριζόμεθα πάντοτε τὴν ἀλήθειαν

καὶ νὰ θυσιάσωμεν ὑπὲρ αὐτῆς πᾶσαν ἄλλην σκέψιν, ὡς μᾶς ἐδίδασκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς, ὅστις εἶναι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Ἄρχην. Χρ. Τραπεζάκης
Διευθυντῆς τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Καὶ ἐφέτος, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος, πάντες οἱ δημοδιδασκαλοὶ ἐκλήθησαν εἰς τὰς ἐδρας τῶν Νομῶν ὅπως ἀποτελέσωσι τὰ διδασκαλικά συνέδρια, τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν Νομ. Ἐπιθεωρητῶν. Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπωμεν πόσον μεγάλη εἶναι ἡ σημασία καὶ σπουδαιότης τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναντήσεως πάντων τῶν διδασκάλων τοῦ Νομοῦ καὶ πόση ὠφέλεια προκύπτει ἐκ τῆς ἀναμείξεως τῆς ἀρτιωτέρας τῶν νεωτέρων μορφώσεως μετὰ τῆς μακροτέρας πείρας τῶν ἀρχαιοτέρων· πόσον δ' ἐνισχύεται ὁ σύνδεσμος ὅστις πρέπει νὰ συνδέῃ τὸν διδασκαλικὸν κόσμον καὶ πόσον ἀνυψοῦται τὸ φρόνημα πάντων, ὅταν συναισθάνωνται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὰς τάξεις μεγάλου κλάδου ὑπαλλήλων οἷς εἶναι ἐμπειστευμένη ἡ διαπαιδαγώγησις τῆς νέας γενεᾶς.

Παρακολουθήσαντες μετὰ προσοχῆς τὸ ἐν Χανίοις Συνέδριον κρίνομεν παντὸς ἐπαίνου ἄξιον καὶ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς προσήλθον οἱ κ. κ. δημοδιδασκαλοὶ καὶ τὴν εὐπρέπειαν καὶ κοσμιότητα μεθ' ἧς διεξήγαγον τὰ συζητήσεις. Ἡ ἐναρξὶς ἐκηρύχθη τῇ 4 Ἀπριλίου· τῇ 5 καὶ 6 συνεζητήθησαν τὰ προκηρυγμένα θέματα, τῇ δὲ 7 μετὰ τὴν λύσιν ὑπηρεσιακῶν τιμῶν ἀποριῶν, ὁ μὲν Γεν. Ἐπιθεωρητῆς κ. Ι. Ἱεροδικάρχης ὠμίλησε περὶ τῆς ἐν τῷ κλάδῳ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Ἑνότητος ὁ δὲ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Σύμβουλος κ. Ν. Γιαμαλάκης ἀπεχαιρέτισε διὰ θερμῆς προσλαλιᾶς τοὺς κ. κ. δημοδιδασκάλους, αἵτινες εὐχαριστήσαντες διὰ τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Συνεδρίου κ. Ν. Γυπαράκη, παρεκάλεσαν τὸν κύριον Σύμβουλον νὰ μετὰσχῃ φωτογραφικοῦ συμπλέγματος, ὅπερ παρεσκευάζετο νὰ γείνη ἐν τῷ Δημοτικῷ κήπῳ. Μετὰ τὴν φωτογραφίαν ὁ κ. Σύμβουλος προσήνεγκεν ἀναψυκτικὰ ποτὰ καὶ ἀπῆλθον ἔπειτα πάντες εἰς τὰς ἐστίδας τῶν κατευχαριστημένοι.

Τὰ πρακτικὰ πάντων τῶν κατὰ Νομοὺς Συνεδρίων σκοποῦμεν νὰ δημοσιεύσωμεν, ὡς ἐγράφησαν ὑπὸ εἰδικῶν ἀνταποκριτῶν ἡμῶν εὐγενῶς ἀναλαβόντων νὰ κρατήσωσιν ἡμᾶς ἐνημέρους τῶν γενομένων συζητήσεων, ἀρχόμεθα δ' ἀπὸ σήμερον δημοσιεύοντες τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου Χανίων.

Α'

Διδασκαλικὸν Συνέδριον τῶν Νομῶν Χανίων καὶ Σφακίων

Συνεδρία α'

Τῇ 4 Ἀπριλίου ἡμέρα Τετάρτη καὶ ὥρα 10 π.μ. ἦσαν παρόντες ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου 15 διδασκάλισσαι καὶ 100 περίπου διδασκαλοὶ Χριστιανοὶ καὶ Μουσουλμάνοι· μετὰ σύντο-

μον προσευχὴν, ὁ Νομ. Ἐπιθεωρητῆς κ. Κυριάκος Χρ. Χελιουδάκης ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου δι' ἐναρκητρίου λόγου εὖ παραθέτομεν σύντομον περίληψιν. Ὁ κ. Χελιουδάκης πρῶτον μὲν δι' ἀντιπαραθέσεως τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ὅρων τῆς σήμερον πρὸς τὸ παρελθόν, παρέστησεν ὅτι ἦτο ἐπιβεβλημένη ἡ μεταρρύθμισις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, οὕτως ὥστε διὰ πλουσιωτέρων προγραμμάτων ἀφθονωτέρα νὰ παρέχεται ἡ πνευματικὴ τροφή εἰς τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ· κατόπιν, εἰσήγησιν ποιούμενος ἐπὶ τοῦ α' συζητήτεου θέματος: «*πῶς προκαλεῖται τῶν μαθητῶν ἡ αὐτενέργεια;*» ἐξετάζει σύντομως ποία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς αὐτενέργειας ὑπὸ ψυχολογικὴν καὶ παιδαγωγικὴν ἐποψιν: Ὁ παῖς, λέγει, γεννᾶται μὲ τὴν ὁρεξιν τοῦ παρατηρεῖν καὶ μαθαίνειν. Ἐπειδὴ ὁ ἔσωτ. βίος δὲν ἔχει διεγερθῇ ἀκόμη, ἀνήκει ὁλόκληρος εἰς τὸν φαινόμενον τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν κόσμου· πᾶσαι αἱ αἰσθήσεις του εἶναι ἀνοικταί· πᾶν πᾶγμα ὅπερ τὸ βλέμμα του, ἡ χεὶρ του συναντᾷ, προσελκύει, γοητεύει αὐτόν· ἡ δύναμις τῆς προσοχῆς του ἐξαντλεῖται ταχέως, ἀλλ' αὕτη ἀνανεοῦται ἀπαύστως· εἰς τὴν περιέργειαν ταύτην, τὴν πάντοτε ἐτοιμὴν, ὁ παῖς συνδέει πάντοτε τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτενέργειας, ποιεῖ μικρὰς ἐργασίας κατ' ἴδιαν ἐμπνευσιν, ἐπινόει παίγνια, ἐπιζητεῖ τρόπους ὅπως δι' ἀπλῶν ἐργαλείων νέον τι παραγάγῃ, θραύει τὸ ἄθυρμα, ὅπερ πρὸ μικροῦ τὸν διεσκέδαζεν, ἵνα γνωρίσῃ τὸ μυστικόν του, ἢ ἵνα δοκιμάσῃ νὰ τὸ διορθώσῃ πάλιν· ταύτην τὴν πολλαπλὴν ἀνάγκην τῆς ἐμφύτου αὐτενέργειας τοῦ παιδὸς ἐπιζητεῖ ἡ νεωτέρα παιδαγωγικὴ, μάλιστα ἀπὸ τοῦ Ρουσσὸ καὶ τοῦ Πισταλότση, νὰ ικανοποιήσῃ μεταβάλλουσα τὴν παθητικὴν τοῦ μαθητοῦ θέσιν εἰς ἀντεργητικὴν, ὥστε νὰ μὴ προσάγωνται ἐτοιμοὶ εἰς τὴν μνήμην του αἱ γνώσεις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς νὰ μετέχῃ ἐνεργῶς τῆς μορφώσεώς του· ἐπὶ τῆς αὐτενέργειας στηρίζεται καὶ τὸ σύστημα τοῦ Fröbel, δι' οὗ ὁ παῖς πρὶν μάθῃ νὰ ἀναγινώσκῃ ἐθίζετο νὰ παρατηρῇ δηλ. νὰ ἐννοῇ τὸ σχῆμα, τὰς ὁμοιότητας, τὰς διαφοράς καὶ τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων ἀντικειμένων· κτᾶται τὴν ικανότητα τοῦ ἐπινόειν, ἐφευρίσκειν, καὶ ἐπειδὴ ἡ χεὶρ ἀσχολεῖται ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς διανοίας, ικανοποιεῖται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνεργείας. Καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἡ ἐμφυτος ἀνάγκη τῆς αὐτενέργειας πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖται· αἱ γνώσεις ἅς αὐτὰς τις κτᾶται ἐντυποῦνται σταθερώτερον ἢ αἱ ἐτοίμαι μεταδιδόμεναι, αἰσθάνεται δὲ καὶ χαρὰν ὅτι ἀνεκάλυψε τι μόνος καὶ ἀποκτᾷ πεποίθησιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν· ἐνῶ ἡ ὁλως παθητικὴ τοῦ μαθητοῦ θέσις γεννᾷ πνευματικὴν ἀνίαν ἧς δὲν ὑπάρχει μείζων ἔχθρὸς διὰ τὴν διδασκαλίαν· καὶ τέλος διηγεῖται ὁ μαθητὴς εἰς τὸ νὰ ἀποβῇ ὁ ἴδιος διδάσκαλος ἑαυτοῦ, διότι ἡ ἀγωγή πρέπει ποτὲ νὰ παύσῃ, ὑποχωροῦσα εἰς τὴν αὐτοαγωγήν. Ἡ κατὰ τοιοῦτον τρόπον διδασκαλία εἶναι ἐπιπλέον διὰ τὸν διδάσκαλον· ἀλλὰ πολὺ ἐνωρὶς ἀποζημιοῦται οὗτος διὰ τοὺς κόπους του· διότι ἡ ἐργασία του βαίνει ἐλαττωμένη καθ' ὅσον ὁ παῖς ἐνθαρρυνόμενος βοηθεῖ αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ ἔρχεται καιρὸς καθ' ὃν ὁ διδάσκαλος δὲν ἔχει πλέον ἢ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν μαθητὴν νὰ τῷ διδῇ τὴν χεῖρα ἀπὸ και-

ρου εἰς καιρὸν ἀντὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν διαρκῶς ἐπὶ τῶν ὤμων του.

Ἀλλὰ πῶς προκαλεῖται ἡ αὐτενέργεια; τοῦτο θέλομεν συζητήσει ἐν τῇ ἐπομένῃ συνεδρίᾳ.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ τὸ Συνεδριον ἐκλήθη νὰ ἐκλέξῃ ἀντιπρόεδρους καὶ Γραμματεῖς· ψηφοφορίας δὲ γενομένης διὰ ψηφοδελτίων ἀνεδείχθησαν διὰ πλειψηφίας ἀντιπρόεδροι μὲν ἡ Διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου Δις Ἑλένη Δρανδάκη καὶ ὁ ἐν Χανίοις πτυχιούχος διδάσκαλος κ. Ν. Γυπαράκης, Γενικὸς δὲ Γραμματεὺς ὁ κ. Ι. Ν. Καλεμικιράκης καὶ εἰδικὸς ὁ κ. Γ. Κ. Λουκάκης· μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρία.

Συνεδρία β' 25 Ἀπριλίου Πέμπτη

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς α' συνεδρίας, ὁ Πρόεδρος καλεῖ τοὺς βουλευμένους νὰ λάβωσι τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος: πῶς προκαλεῖται ἡ αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν.

Ἡ Δις Α. Κουκουλὲ διδασκάλισσα ἐν τῷ Μουσουλμανικῷ Παρθεναγωγείῳ Χανίων ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν προάγεται διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς καὶ εὐρετικῆς μεθόδου. δι' ἧς ὁ μαθητὴς ἀναγκάζεται νὰ αὐτενεργήσῃ πρὸς εὑρεσιν τοῦ ζητουμένου. Προσθέτει δ' ὅτι ἡ ἐρώτησις πρέπει νὰ εἶναι σαφὴς καὶ πλήρης, ἀνάλογος δὲ πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν.

Ὁ κ. Ἐμ. Λουπασάκης διδάσκαλος ἐν Κακοδικίῳ Σελίνου, προσθέτει ὅτι συντελεστικὸν πρὸς προαγωγὴν τῆς αὐτενεργείας εἶναι καὶ τὸ νὰ ὑποδεικνύῃ ὁ διδάσκαλος τοῖς μαθηταῖς πόσον δουλοπρεπὲς εἶναι ἀπλῶς νὰ δέχωνται τὰ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου λεγόμενα, πόσον δὲ καλὸν καὶ ὠραῖον, τούναντίον, τὸ νὰ ἐνεργῶσιν ἐλευθέρως· νὰ δεικνύῃ δ' εἰς πᾶσαν περίστασιν ὅτι εὐχαριστεῖται βλέπων τοὺς μαθητὰς τοὺς αὐτενεργούντας.

Ὁ κ. Ν. Κυριακάκης, διδάσκαλος ἐν τῷ ἐν Καστελλίῳ Κισσάμου Ἀνωτ. Δημοτικῷ, λέγει ὅτι αὐτὸς προκαλεῖ τῶν μαθητῶν τὴν αὐτενέργειαν ἀφ' ἑνὸς κατὰ τὴν διδασκαλίαν νὰ λέγωνται τὰ πλεῖστα ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἐν τῇ πραγματογνωσίᾳ λ. χ. πρὸβάλλων ἀντικειμένον τι προκαλεῖ τοὺς μαθητὰς νὰ τὸ περιγράψωσι καὶ συμπληροῦσιν αὐτὸς ἔπειτα τὰ κενά, τὰ ὁποῖα ἀφῆκαν οἱ μαθηταί. Ἐπειδὴ δὲ ἀπαριθμῶν μαθήματά τινα, ἐν οἷς δύναται νὰ προκαλῆται τοῦ μαθητοῦ ἡ αὐτενέργεια, συγκαταλέγει εἰς ταῦτα καὶ τὸ μάθημα τῆς Ῥωμικῆς, ὁ κ. Ν. Γυπαράκης παρατηρεῖ ὅτι εἶναι μηχανικὴ ἐπανάληψις ὅταν ψάλλῃ ὁ διδάσκαλος καὶ ἐπαναλαμβάνωσιν ἐν χορῷ οἱ μαθηταί.

Ἡ δεσποινὶς Α. Κουκουλὲ συμφωνοῦσα μετὰ τοῦ κ. Κυριακάκη λέγει ὅτι κατὰ πάντα τὰ μαθήματα δύναται νὰ προκαλῆται τῶν μαθητῶν ἡ αὐτενέργεια.

Ὁ κ. Ν. Κυριακάκης συνεχίζων τὴν ὁμιλίαν του λέγει ὅτι ὁ διδάσκαλος ἀρῶν ἀποτείνῃ ἐρώτησιν τινα πρὸς ὁλόκληρον τὴν τάξιν, πρέπει νὰ ἀφίνη τοὺς μαθητὰς νὰ σκεφθῶσι καὶ κατόπιν νὰ προκαλῆ ἕνα νὰ ἀποκριθῇ· μετὰ δὲ τὴν ἀπόκρισιν νὰ ἐξετάζῃ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐσκέφθη ὁ μαθητὴς διὰ νὰ ἀπαντήσῃ οὕτως. Ἡ αὐτενέργεια δὲ δύναται νὰ προκαλῆται

εἰς ὅλα τὰ μαθήματα. Εἰς τὰ ἑλληνικὰ λ. χ. ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων χειραγωγούνται οἱ μαθηταί ἵνα ἐξάγωσι τὸν κανόνα. Ἐν τῇ πειραματικῇ φυσικῇ ὁδηγεῖται ὁ μαθητὴς ἵνα ἐκ τῶν πειραμάτων εὕρῃ τοὺς νόμους· καὶ οὕτω καθέξῃς. Ἀνάγκη δὲ νὰ ἀπαντᾷ πάντοτε ὁ μαθητὴς μὲ πλήρη πρότασιν καὶ ὅχι μὲ ἀπλὴν κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν.

Ὁ κ. Δ. Δημητριάδης διδάσκαλος ἐν Ῥοδοποῦ Κισσάμου θεωρεῖ καλὸν νὰ ἀπαντᾷ ὁ μαθητὴς εὐθὺς εἰς τὴν ἐρώτησιν διότι ἐνδεχόμενον, ἂν τῷ δεθῇ καιρὸς, νὰ ἀκούσῃ παρ' ἄλλου ψιθυρίζομένην τὴν ἀπάντησιν, ὅτε τὴν ἐπαναλαμβάνει μηχανικῶς καὶ ἐπιπολαίως.

Ὁ κ. Ν. Κυριακάκης ἀπαντᾷ ὅτι τὸ μηχανικὸν καὶ ἐπιπολαῖον τῆς ἀπαντήσεως θὰ ἐννοήσῃ ὁ διδάσκαλος ἀποτείνων ἄλλας σχετικὰς ἐρωτήσεις.

Τῆς συζητήσεως μετέχουσιν ὁ κ. Ι. Βαγιάκης διευθυντὴς τοῦ ἐν Κακοδικίῳ Σελίνου Ἀνωτέρου Δημοτικοῦ σχολείου ὁ κ. Ν. Γυπαράκης, ὁ πρόεδρος, καὶ συμφωνοῦσιν ἐπὶ τέλους ὅτι εἰς τὸν διδάσκαλον ἀπόκειται νὰ παρέχῃ ἐκάστοτε πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον πρὸς σκέψιν ἀναλόγως τῆς δυσκολίας τῆς ἐρωτήσεως.

Ὁ κ. Ἀγαθάγγελος Ξηρουχάκης διδάσκαλος ἐν τῷ προτύπῳ σχολείῳ τῷ προσηρητημένῳ εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἐξετάζων τὸ ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Κουκουλὲ λεχθὲν ὅτι αἱ ἐρωτήσεις πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν. εὐρίσκει τοῦτο δυσεφάρμοστον, διότι οἱ μαθηταί ὅταν προσέρχωνται ἐκ διαφόρων σχολείων συμβαίνει νὰ ἔχωσιν ἀνίσους γνώσεις καὶ ἄνισον ἀνάπτυξιν, ὥστε ἂν μὲν ἀποτελῆται ὁ διδάσκαλος πρὸς τοὺς ἱκανωτέρους, δὲν διεγείρεται τῶν ἄλλων τὸ ἐνδιαφέρον, ἂν δὲ πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους ἀποτελεῖ δυσκόλους ἐρωτήσεις, στενοχωρεῖ αὐτούς.

Ἡ δεσποινὶς Α. Κουκουλὲ παρατηρεῖ ὅτι ἐπειδὴ τὸ πρόγραμμα τῶν διδακτέων μαθημάτων εἶναι διὰ πάντα τὰ σχολεῖα τὸ αὐτὸ, οἱ μαθηταί τῆς αὐτῆς τάξεως φυσικὸν εἶναι νὰ ἔχωσι τὰς αὐτὰς γνώσεις.

Ὁ κ. Ἰω. Θεοδωράκης διδάσκαλος Μάζης Σελίνου φρονεῖ ὅτι αἱ ἐρωτήσεις πρέπει νὰ ἀναφέρονται εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν.

Ὁ κ. Κ. Χελιουδάκης Πρόεδρος δίδει πέρας εἰς τὴν συζήτησιν λέγων ὅτι ὁ διδάσκαλος ὅταν ἀποτείνῃ τὰς ἐρωτήσεις πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς οὐτε τοὺς ἱκανωτέρους οὐτε τοὺς ἀσθενεστέρους ἀλλὰ τὸν μέσον ὄρον τῆς προόδου καὶ εὐφυΐας τῶν μαθητῶν του.

Ὁ κ. Ι. Βαγιάκης ἐπανερχόμενος εἰς τὸ περὶ προκλήσεως τῆς αὐτενεργείας ζήτημα φρονεῖ ὅτι αἱ κατάλληλοι ἐρωτήσεις αἱ πρὸς ἅπαντας τοὺς μαθητὰς καὶ καθ' ὅλα τὰ μαθήματα ἀπευθυνόμεναι εἶναι ἄριστον μέσον πρὸς αὐτενέργειαν. Εἰς τὴν Φυσικὴν ἱστορίαν, λέγει, τὰ Μαθηματικὰ, τὴν Γεωγραφίαν, τὴν Ἱστορίαν, πρέπει μάλιστα νὰ γίνηται χρῆσις τῆς ἐρωτηματικῆς μορφῆς, ἐλαττωμένον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐρωτήσεων ἐφ' ὅσον προβαίνει τις εἰς ἀνωτέρας τάξεις· ἀνάγκη δὲ νὰ ἐξετάζῃ ὁ διδάσκαλος ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους μαθητὰς.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον)

ΠΟΙΚΙΛΑ

Κ ρ ή τ η

Η 25 'Απριλίου. Η 'Αν. Διεύθυνσις τῆς Δημ. 'Εκπαιδεύσεως δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς ἀγγέλλει ὅτι ὁρίζεται ὡς μία τῶν ἐθνικῶν ἑορτῶν καθ' ἃς τὰ ἐκπαιδευτήρια ἀρμύζει νὰ ἑορτάζωσιν, ἡ 23 'Απριλίου ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ 'Ηγεμόνος ἡμῶν. Παραγγέλλει δὲ ἵνα ὁ διδάσκων τὴν γυμναστικὴν ἐν τῷ Γυμνασίῳ ἢ Προγυμνασίῳ συνεννοούμενος μετὰ τῶν ἀρμοδίων ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις τῆς πόλεως Χριστιανικοῖς τε καὶ Μουσουλμανικοῖς, φροντίσῃ διὰ καταλλήλων προασκήσεων, ὥστε νὰ γίνῃ δυνατόν κατὰ τὴν 23ην 'Απριλίου, ὥρα 3 ἢ 4 μ. μ. νὰ συμπαραταχθῶσι πάντων τῶν σχολείων οἱ μαθηταὶ ἐν κεντρικῷ τῆς πόλεως μέρῃ ὅπου θέλουσι πορευθῇ ἐν τάξει μετὰ τὴν σημαίαν τῶν σαλπίζοντες ἢ ἄδοντες καθ' ὁδὸν ἐμβατήρια ἄσματα εἰς τὸ μέρος τῆς συγκεντρώσεως ἀφοῦ ψαλῇ ὁ Κρητικὸς Ὕμνος καὶ ὁ τῶν ἀγώνων θὰ παρελάσῃ διαδοχικῶς ἐν τάξει τὰ διάφορα σχολεῖα ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν Ζητωκραυγούντες ὑπὲρ τοῦ 'Ηγεμόνος. Μετὰ τὴν παρέλασιν θέλουσιν ἐκτελεσθῇ συμπλέγματα γυμναστικῶν ἀσκήσεων καὶ παιδιαί, τὸ δ' ὅλον θὰ ἐπισφραγίσῃ ὁ 'Εθνικὸς Ὕμνος ὑπὸ μαθητῶν ψαλλόμενος.

Ἡ τοιαύτη τῶν μαθητῶν Χανίων καὶ Χαλέπας παρέλασις ἐνώπιον τοῦ 'Ηγεμόνος θέλει γίνῃ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἀρεῶς ὑπὸ τὸν Δημοτικὸν κήπον διευθυνόντος τοῦ ἱκανωτάτου καὶ φιλοπονωτάτου καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς κ. Εὐαγγ. Μπαμιέρου.

Τριήμερος ἐκδρομὴ εἰς Ἀποκόρωνα. Λαβὼν τὴν ἀδειαν παρὰ τῶν ἀρμοδίων ὁ ἐν τῷ Γυμνασίῳ Χανίων καθηγητὴς κ. Π. Βαλάκης παρεσκεύασε καταλλήλους καὶ τῇ 3ῃ 'Απριλίου ἐπεχειρήσας μετὰ τῶν καθηγητῶν κ. Ε. Μπαμιέρου καὶ Κ. Παπαδάκη καὶ 16 μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τριήμερον ἀνὰ τὸν Ἀποκόρωνα ἐκδρομὴν. Ἐκκινήσαντες ἐκ Χανίων λίαν πρωτὶ μετέβησαν διὰ λεωφορείων εἰς Σοῦδαν, ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ τοῦ λοιποῦ προχωροῦντες ἐπεσκέψθησαν τὰς νέας φυλάκας Καλάμου, ὅπου ὁ κ. Βαλάκης ἐξήγησε τὰ διάφορα μέρη αὐτῶν, διήλθον εἰς τὰ χωρία Καλύδες καὶ Ἀρμένους καὶ διενυκτέρευσαν ἐν Βάμῳ.

Τὴν 4ην 'Απριλίου ἐκκινήσαντες ἐντεύθεν καὶ διελθόντες διὰ τῶν χωρίων Βρύδες, Βαθῆ, Τζιτζιφῆ καὶ Φρὲ διενυκτέρευσαν ἐν Νέῳ Χωρίῳ. Τὴν δὲ τελευταίαν ἡμέραν διελθόντες διὰ Στύλου καὶ Ἀπτεράς ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν περὶ τὴν 8ην ὥραν μ. μ.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδρομῆς δὲν ἦτο ἀπλῶς πεζοπορικὸς εἰς τὰς πλείους καὶ ἱστορικότητας θέσεις δι' ὧν ἐγένετο ἡ πορεία, κατορθώθη σχεδὸν πάντοτε νὰ εὐρεθῶσιν ἀγωνισταὶ αὐτόπται μάρτυρες, οἵτινες διηγήθησαν τὰ ἀπὸ ἡμῶς αἰῶνος πολεμικά γεγονότα. Πανταχοῦ δὲ ὁ κ. Βαλάκης συμπληρῶν κατόπιν συνώψιζε τὴν ἱστορίαν ἐκαστοτε, ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ μετὰ προσοχῆς ἐκράτουν σημειώσεις διὰ τὰς ἐκθέσεις ἃς μετὰ τὴν ἐκδρομὴν ἐμελλόν νὰ συντάξωσιν.

Πρὸς δὲ τοῦτοίς ὁσάκις παρουσιάζετο κατάλληλος εὐκαιρία ἐμετρεῖτο ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Παπαδάκη ἡ θερμολογία τῶν πηγῶν καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, ὑπελογίζετο κατὰ προσέγγισιν ἡ ποσότης τοῦ ῥέοντος ὕδατος, εὐρίσκετο ἡ ἀπόστασις 2 τόπων διὰ τοῦ βηματομέτρου ἢ διὰ τῆς ταχύτητος τοῦ ἤχου, ἐδεικνύοντο ἐν καιρῷ νυκτὸς οἱ ὁράτοί ἀστερισμοί, ἢ ἡσχοιοῦντο οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν συλλογὴν ὀρυκτῶν, ἀπολιθωμάτων, φυτῶν, ἐντόμων κ. τ. τ., ἐξ ὧν πολλὰς δεκάδας ἀρμοδίως

παρεσκευασμένας κατέθηκαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Γυμνασίου.

'Ἄλλ' ἐκ τούτων δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης εἶχεν ἀποκλεισθῇ ἡ φαιδρότης καὶ ἡ εὐθυμία. Κατὰ τὰς ἐορτασίμους ταύτας ἡμέρας τοῦ Πάσχα, καὶ ἐν ἐπαρχίᾳ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τόσον φημίζονται διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν, εἰς πολλὰ χωρία ἢ ἀφίξεις τῶν ἐκδρομόντων ὑπὸ τὸν ἤχον τῶν σαλπίζων καὶ τῶν ὠραίων ἐμβατηρίων καὶ ἀσμάτων ἀπετέλει γεγονὸς χαρμόσυνον καὶ οἱ κάτοικοι μετ' ἀληθοῦς ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέχοντο καθηγνητάς τε καὶ μαθητάς. Εἰς πάντα τὰ χωρία φίλοι παλαιοὶ ἢ νέοι μαθηταὶ προσηύχοντο λίαν φιλοφρόνως τοὺς ἐκδρομόντας καὶ ἐφρόντιζον περὶ τῆς διανυκτερεύσεως, συγχάκις δὲ καὶ περὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν λίαν πλουσιοπαρόχως.

Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθέσῃ τις καὶ τὴν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν ἣν εἰς πάντας παρήγεν ἡ θέα τῶν πολλῶν καὶ ἀνεκφράστου καλλοῦς τοπείων τοῦ Ἀποκορώνου, θὰ ἐννοήσῃ εὐκόλως διὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ὅταν περὶ τὸ ἑσπέρας προσήγγιζον εἰς τὴν πόλιν ὁδοιποροὶ καὶ εὐθυμοὶ νάντες μίαν εὐχὴν ἐξέφραζον: ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαναρχίσῃ ἡ ἐκδρομὴ ἀμέσως τὴν ἐπομένην!

Σχολικαὶ βιβλιοθήκαι. Ἐκ τῶν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν βιβλιοθηκῶν, τὰ ὅποια ἐκδίδει κατὰ μῆνα ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τῆς Πρυγανιόσης Σοφίας καὶ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Δ. Βυκέλα, ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ἡγόρασεν 100 σειρὰς πλήρεις τῶν ἐτῶν 1900 καὶ 1901 καὶ διένειμε ταῦτα εἰς τὰ σχολεῖα τῶν πόλεων καὶ εἰς τὸ κεντρικώτερον σχολεῖον ἐκάστου τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δήμων, ἵνα ταῦτα ἀποτελέσωσι τὸν πρῶτον πυρῆνα σχολικῶν βιβλιοθηκῶν.

Κατὰ τὴν ἐγκύκλιον, δ' ἥς ἡ 'Αν. Διεύθυνσις Παιδείας συνώδευσεν τὴν διανομὴν, χρῆσιν τῶν βιβλίων τούτων δικαιοῦνται νὰ κάμνωσι μόνον οἱ διδάσκαλοι, δύνανται ὅμως καὶ εἰς ἄλλους ἐγγραμμάτους τῆς σχολικῆς περιφέρειας ἢ καὶ εἰς ἄλλα σχολεῖα τοῦ Δήμου νὰ δανείζονται ἐπὶ ἀποδείξει, παραγγέλλονται δὲ οἱ διδάσκαλοι, ὅχι μόνον νὰ μελετῶσι ταῦτα ὅπως βοηθῶνται διὰ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ διδασκαλίαν τῶν διαφόρων μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκλέγοντες κατάλληλα μέρη νὰ ἀναγινώσκωσιν αὐτὰ ἐν καταλλήλοις περιστάσεσιν εἰς ἐπήκοον τῶν κατοίκων, ἢ καλύτερον προφορικῶς νὰ μεταδίδωσιν εἰς τοὺς χωρικοὺς διὰ γλώσσης ἀπλουστάτης τὰ ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦτοις περιεχόμενα νοήματα. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον ἂν καὶ αἱ ἐκασταχοῦ Κοινότητες ἐφίλοτιμοῦντο νὰ αὐξάνωσιν ἀπὸ ἑτοὺς εἰς ἑτος τὰς σχολικὰς βιβλιοθήκας τῶν, ἢ δαπάνη θὰ εἶναι ἀσήμαντος, ἀλλ' ἡ ὠφέλεια μεγίστη. Ἐξαρτάται δὲ πολὺ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον νὰ καταστήσῃ αἰσθητὴν τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐνεργείας του. Ἄς μὴ λησμονώμεν δ' ὅτι, ὅταν καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου του κατορθώσῃ ὁ διδάσκαλος νὰ ἐπιβρῇ ἐπὶ τῶν κατοίκων, νέας ιδέας καὶ ὠφέλιμα διδάγματα μεταδίδων, ἢ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις καὶ ἐμπιστοσύνη αὐξάνεται σπουδαίως.

Ἐ λ λ α ς

Σχολικοὶ ἀγῶνες καὶ Πανελλήνιοι. Οἱ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Σταδίῳ σχολικοὶ ἀγῶνες καὶ οἱ Πανελλήνιοι ἀρξάμενοι τῇ Δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Πολλοὶ ἐφοδύθησαν ὅτι ἡ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐκ τῶν συνεχῶν ἀσκήσεων πρὸς παρασκευὴν τῶν ἀγώνων τούτων κόπως θὰ ἐβλάπτε τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ ἐκθεσις τοῦ

ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς δημοσιευθεῖσα τῇ 8ῃ Ἀπριλίου διεσκέδασε τοὺς φόβους τούτους. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς δηλοῖ ὅτι ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὴν 22 σχολείων 10 μὲν οὐδένα μαθητὴν ἀσθενῆ ἀριθμοῦσι τὰ δὲ ὑπολείποντα 12 ἔχουσι 70 ἐν ὅλῳ μαθητὰς ἀσθενεῖς ἐξ ὁστρακιδῆς ἰλαρᾶς καὶ ἄλλων νόσων, αἵτινες βεβαίως δὲν προήλθον ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐξαντλήσεως τῶν μαθητῶν. Τοὺς ἀγῶνας ἐτίμησεν ὁ Βασιλεὺς παραστὰς μετὰ τῆς Βασιλίδεως καὶ τῶν Βασιλοπαίδων, αἱ δὲ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν μουσικῶν τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ πυροβολικοῦ. Οἱ μαθηταὶ μετὰ τὸ πέραν τῶν ἀγώνων παρήλαντον πρὸ τοῦ Βασιλέως φωνοῦντες Ζήτω, εἰτα δὲ ἐχωρίζοντο εἰς δύο καὶ διὰ μέσου αὐτῶν ἀπέρχοντο οἱ Βασιλεῖς καὶ ἔλθον ἡ τελετὴ ἐκάστης ἡμέρας. Καὶ τῇ μὲν Δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου ἡσκήθησαν οἱ μαθηταὶ τῶν δημοτικῶν καὶ Ἑλληνικῶν σχολείων, τῇ Τρίτῃ οἱ μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων, ἐξ ὧν διεκρίθησαν ἰδίᾳ οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου Πειραιῶς ἐκτελέσαντες ποικίλας καὶ σχεδὸν ἀθλητικὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις καὶ κινήσεις εἰς ἐλλυμοὺς ἀραιὰς φάλαγγας, διπλῶν στίχων καὶ διμοιριῶν στρατιωτικώτατα. Ἀπειρον πλῆθος εἶχε κατακλύσει τὸ Στάδιον ἂν καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν πύκνυνε τὴν τελετὴν καὶ ἠπειλεῖτο βροχὴ. Αἱ σημαῖαι τῶν σχολείων, αἱ ὡραῖαι στολὰὶ τῶν μαθητῶν καὶ αἱ ἐρρυθμοὶ κινήσεις προεκάλεσαν τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν θεατῶν, οἵτινες ἐξεβράγχσαν εἰς παρετατομένα χειροκροτήματα. Οἱ Πειραιεῖς μάλιστα, διότι οἱ μαθηταὶ αὐτῶν διεκρίθησαν, παρεσκέυαζαν εἰς αὐτοὺς ἐπανερχομένους εἰς Πειραιᾶ ἑκτακτον ὑποδοχὴν.

Καὶ οἱ Πανελλήνιοι ἀγῶνες οἱ διοργανωθέντες ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλληνικῶν ἀθλητικῶν Σωματείων ἐτελέσθησαν τῇ Πέμπτῃ τῆς Διακαινησίμου ἐν τῷ Σταδίῳ. Λεπτὰ ψεκάδες βροχῆς ἐπισπτον, ἀλλὰ τὸ διαφέρον τοῦ κόσμου ἥτο τοσοῦτον ὥστε τὸ Στάδιον πάλιν εἶχε κατακλυσθῆ. Οἱ ἀγῶνες διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν διαφέρον εἶχεν ἐνταθῆ, εἰς ὑψίστον βαθμόν, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἤρχισαμεν νὰ νοώμεν τὴν διὰ τὸ ἔθνικόν μέλλον σημασίαν τῆς γυμναστικῆς.

Καὶ ἐν Σύμφῳ τῇ 3ῃ Ἀπριλίου ἐγένοντο ὡσαύτως σχολικοὶ ἀγῶνες λαμπρύναντες τὸν ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα.

Οἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγῶνες ἀνεβλήθησαν ἵνα τελεσθῶσι κατὰ τὸ πρόωτον ἰοῦμερον τοῦ προσεχούς Μαΐου διὰ νὰ συμπέσωσι πρὸς τὸ προσεχές Ἰατρικὸν συνέδριον· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τούτου θὰ διοργανωθῇ εἰς Ὀλυμπίαν μεγάλη ἐκδρομὴ, ἥς θὰ μετὰσχῶσι καὶ ὅσοι θὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸ συνέδριον τούτου.

Ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα. Ἐν Ἀνδρῷ κατεσθένσαν 6 ἀρχαῖα προϊστορικὰ ἀγγεῖα εὐμεγέθη καὶ ἐντελῶς ὅσα κρινόμενα ὡς τοῦ 8ου αἰῶνος π. Χ. Ὡσαύτως ἀνευρέθησαν δύο ἀνάγλυφα, ὧν τὸ ἐν μέγα ἐκ τῶν ἐπιτυμβίων εἰκονίζον ἐκτύπως δι' οὐ μορφὰς καὶ ἐπιγραφὴν σφίζουσαν ἐνθὺν μὲν ἱκανὸν μέρος ψηφίσματος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀνδρῶν, ἐτέρωθεν δὲ νεωτέραν ἐπιγραφὴν Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Ἐν Ἀνδριταίνῃ οἱ χωρικοὶ σκάπτοντες ἀνεῦρον ὑπόγειον ὁδόν, οὗ ἡ εἰσόδος ἐκλείετο διὰ μαρμαρίνης πλακόσ, ἐπὶ ταύτην δὲ ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφὴ, Καλλιέρε Χαίρειν Ἐκατέρωθεν τῆς εἰσόδου ἴστανται δύο στήλαι.

Ἀναμνηστικὴ στήλη ἐν Ἀστρεῖ. Ἐν Ἀστρεῖ ἐν τῷ τόπῳ εἰς ὃ συνήλθεν ἡ πρώτη ἐθνικὴ συνέλευσις ἐστάθη ἀναμνηστικὴ στήλη καὶ ἐτελέσθη πανήγυρις, ἣν ἰδίᾳ ἐλάμπρυναν οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριά τῶν σχολείων. Ἐψάλησαν κατάλ-

ληλοὶ ὕμνοι καὶ ᾠσματα ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπηγγέλθησαν ποιήματα σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἑορτήν.

Γαλλία

Διὰ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν μαθητῶν ὁ σύλλογος τῶν διδασκάλων τοῦ ἐν Limoux ἀνωτ. δημ. σχολείου ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς: α') ἡ ἐπιτήρησις πρέπει νὰ εἶναι δραστηρία, μάλιστα δὲ **προληπτικὴ** καὶ διαρκής. β') ἡ τιμωρία, ὅταν κριθῇ ἀναγκαία, δὲν πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ἐν σπουδῇ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς πρώτης ἐντυπώσεως· πρέπει νὰ παρέρχηται ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος πρὸς ἐξέτασιν καὶ σκέψιν.

γ') Δὲν πρέπει νὰ τιμωρηταὶ πᾶν σφάλμα· ὁσάκις τοῦτο εἶνε ἀνώδυνον, ὁ διδάσκαλος καλὸν εἶναι νὰ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ ζήτημα τῶν ποινῶν ἐξετάζων ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἐπιθεωρητὴς Forfer ἐκφράζεται κατὰ τῆς συνθεσίας τινῶν διδασκάλων νὰ τιμωρῶσιν ὁλοκληρὸν τὴν τάξιν ὅταν δὲν ἀνακαλύπτωσι τὸν ἑνοχόν.

«Βεβαίως τοῦτο εἶναι ἀπλούστατον· ἀλλ' οἱ μὲν κακοὶ τρίβουσι τὰς χεῖρας, οἱ δὲ καλοὶ θλίβονται· ὑποκρισία ἐξ ἑνός, μνησικακία ἐξ ἄλλου μέρους. Διὰ πάντας δὲ ἡ ἀπόφασις φαίνεται ἐν γένει ὑπὸ μορφὴν βίας καὶ τυφλῆς ἀδικίας. Εἶναι δυνατόν διὰ τῆς ἐσπευσμένης ταύτης τραχύτητος νὰ διαπλάσωμεν καὶ νὰ φωτίσωμεν τὰς συνειδήσεις; Τούναντίον τὰς σκοτίζομεν καὶ τὰς ἐξοργίζομεν, ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι ἐπιτυγχάνομεν διὰ τῶν τοιούτων ποινῶν».

Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι

Ἐν Μιννεσότα ἡ ὑγιεινὴ ἐπιτροπὴ ἐπέβαλεν ἕκαστος μαθητῆς νὰ ἔχη ἐξάπαντος ἰδίαν μολυβδίδα καὶ νὰ μὴ δανείζῃ αὐτὴν εἰς ἄλλον· καὶ τοῦτο διότι παρατηρήθη ὅτι ἡ διηθερίτις καὶ ἄλλα νόσοι δύνανται νὰ μεταδοθῶσι διὰ τῶν μολυβδιδῶν τὰς ὁποίας τὰ παιδία ἔχουσι τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ φέρωσιν εἰς τὸ στόμα τῶν ἀδιαφοροῦντα περὶ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τῶν συμμαθητῶν τῶν εἰς τοὺς ὁποίους αὐταὶ ἀνήκουσιν.

Οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ σημειώσωσι καλῶς τὴν συνετὴν ταύτην διαταγὴν καὶ νὰ κάμωσι τὰς ἀναγκαῖας συστάσεις εἰς τὰ τέκνα τῶν ἢ εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν.

Παρόραμα. Οὐχὶ τὴν 10ην Ἀπριλίου, ὡς ἐτέθη ἐξ ἀβελήας, ἀλλὰ τὴν 20ην τοῦ μηνὸς τούτου θὰ συμβῇ ἡ ἀνγγελεσίς· Ἐκλειψίς τῆς Σελήνης διὰ τοῦ σκιοφωτός.

ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

ΔΗΜ. Ν. ΜΑΝΤΖΑΒΕΛΑΚΗ

Ὁδὸς Σπίτσερ (ἐπιθανάδικα)

Τυπὴμα Βιβλιοχαρτοπωλείου

Εἰς τὸ ἡμέτερον βιβλιοχαρτοπωλεῖον εὐρίσκονται παντός εἶδους βιβλία διὰ τοὺς μαθητὰς, ὡς καὶ πᾶσα γραφικὴ ὕλη, ἅπαντα πωλούμενα εἰς τιμὰς ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

Τυπὴμα βιβλιοδετικῆς

Τὸ ἡμέτερον βιβλιοδετεῖον καταρτισθὲν τελείως διὰ μηχανημάτων τοῦ τελευταίου συστήματος δύναται νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς πᾶσαν βιβλιοδετικὴν ἐργασίαν μετ' ἐξαιρέτου φιλοκαλίας ἀμιλλωμένης μετὰ τὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς, με τιμὰς ἐλάσσονας 20ο % τῶν Ἀθηναϊκῶν βιβλιοδετειῶν. Στερεότης, κομψότης καὶ φιλοκαλία εἶναι τὰ μόνα συστατικά τοῦ τυπήματος τούτου.